

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΙΜΟΥ ΜΠΑΛΑΝΟΥ

Καθηγητοῦ τῶν Θεολογικῶν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείῳ τῆς Δημ.  
Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν τοῖς Διδασκαλείοις τῆς Φιλελευθέρου Ἐταιρείας.

ΔΩΡΕΑ  
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

ΔΩΡΕΑ  
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ 1ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ  
1913 ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

*Μετ' εἰκόνων καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης.*



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΣΑΚΕΙΟΥ

1915

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής



ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΙΜΟΥ ΜΠΑΛΑΝΟΥ

Καθηγητοῦ τῶν Θεολογικῶν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλεῖῳ τῆς Δημ.  
Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐν τοῖς Διδασκαλείοις τῆς Φιλεκπ. Ἐταιρείας.

ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

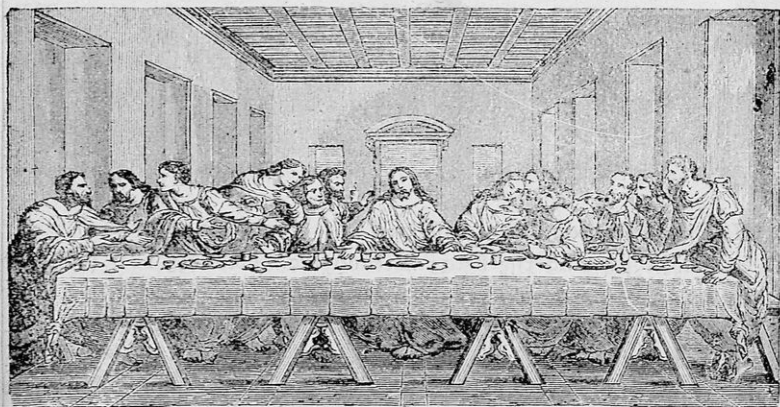
ΤΗΣ

ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ 1ης ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ  
1913 ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

*Μετ' εἰκόνων καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης.*



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ

46 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, ΜΕΓΑΡΟΝ ΑΡΕΑΚΕΙΟΥ

1915

# ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

**Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ**

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ 1ης  
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1913.

*Στοιχειώδης Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* μετὰ 5 ὀλοσελίδων εἰκό-  
νων. Ἐκδοσις 1915.

*Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης* μετὰ πολλῶν εἰκόνων  
καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης. Ἐκδοσις 1915.

*Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης* μετὰ πολλῶν εἰκόνων  
ὀλοσελίδων καὶ μὴ καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης. Ἐκδοσις 1915.

*Στοιχειώδης Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Κατήχησις.* Ἐκδο-  
σις 1915.

*Λειτουργικὴ* τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, κατὰ τὸ πρόγραμμα. Ἐκ-  
δοσις 1915, μετ' εἰκόνων.

## ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(Ἐκδόσεις τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὀφελίμων βιβλίων).

*Ἡ Ἐκκλησία μας*, ἦτοι ποῦ, πῶς καὶ πότε λατρεύεται ὁ Θεός,  
μετὰ πλήρους ἐρμηνείας τῆς θείας λειτουργίας. Ἐκδοσις 13η (80,000  
ἀντίτυπα).

*Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας*, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμε-  
ρον. Ἐκδοσις νέα.

*Αἱ Θρησκείαι*, σύντομος ἱστορία τῶν διαφόρων Θρησκειῶν  
ἀγρίων καὶ πεπολιτισμένων ἔθνων.

Ἐκ τῶν Ποιητικῶν Βιβλίων τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης* Ἰὼβ—Ψαλ-  
μοί—Παροιμίαι—Ἔσθλα ἑσμάτων—Ἐκκλησιαστικὴ—Σοφία Σολομῶ-  
νος—Σοφία Σειράχ.





# ΙΕΡΑ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΗΣ

## ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

---

### ΕΙΣΑΓΩΓΗ

---

Ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἐτήρησαν τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν πρὸς τὸν Θεὸν νὰ τηροῦν τὰς ἐντολάς του, ἔπαυσε νὰ ἰσχύη ἡ μεταξὺ Θεοῦ καὶ Ἑβραίων συμφωνία, ἡ παλαιὰ διαθήκη, καὶ ἔγινε νέα συμφωνία, ἡ καινὴ διαθήκη, μεταξὺ Θεοῦ καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς προστατεύει καὶ ἀμείβει πάντα ἄνθρωπον, εἰλικρινῶς πιστεύοντα εἰς αὐτὸν καὶ ἐκτελοῦντα τὸ θέλημά του.

Ἡ ἱερὰ ἱστορία τῆς Καινῆς διαθήκης ἐξετάζει τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ μεσίτης τῆς Καινῆς Διαθήκης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.



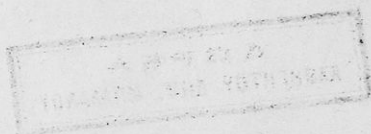
## ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ

---

Ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ περιέχεται πᾶσα ἡ κατὰ τὸ νέον πρόγραμμα διδακτέα ὕλη ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης, μετὰ τοῦ κειμένου καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν ἐν αὐτῷ ὀριζομένων τροπαρίων. Εἰς τὴν διάταξιν τῆς σειρᾶς τῶν κεφαλαίων ἠκολούθησα πιστῶς τὸ πρόγραμμα πλὴν ἐλαχίστων τινῶν ἐπιβαλλομένων μεταβολῶν.

Ἐν τέλει ἐκάστου κεφαλαίου παρατίθεται χωρίον ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ κυρία ἔννοια τοῦ κεφαλαίου. Ἐφρόντισα δὲ διὰ τὴν ἐπιτυχή ἐκλογὴν τῶν χωρίων τούτων, ὥστε νὰ εὐρίσκωνται ἐν πραγματικῇ σχέσει πρὸς τὸ ἱστόρημα.

Δ. Σ. Μ.



## Α΄. ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ

### 1. Ἡ Γέννησις, τὰ Εἰσόδια, ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.

Ἡ Γέννησις τῆς Θεοτόκου. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Θεοτόκος ἐγεννήθη ἐξ εὐσεβῶν γονέων, τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης. Ἐορτάζει δ' ἡ Ἐκκλησία τὸ γενέθλιον αὐτῆς κατὰ τὴν 8 Σεπτεμβρίου.

Τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου. Ὅτε ἡ Θεοτόκος ἦτο τριῶν ἐτῶν ὠδηγήθη ὑπὸ τῶν γονέων της εἰς τὸν ναόν, ἔνθα ἔμεινεν ἀφιερωμένη εἰς τὸν Θεὸν ἐπὶ δώδεκα ἔτη. Εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰσόδου τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν ναὸν ἑορτάζει ἡ Ἐκκλησία τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων κατὰ τὴν 21ην Νοεμβρίου. Βραδύτερον ἐμνηστεύθη ἡ Παρθένος Μαρία, ἡ ὁποία κατόικει εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναζαρέτ, τὸν τέκτονα Ἰωσήφ.

Ἁ Ἐὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου (Λουκ. Δ', 26—38).



Ἁ Ἐὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου.

Πρὸς τὴν ἐνάρετον καὶ ταπεινὴν Παρθένον Μαρίαν παρουσιάσθη μίαν ἡμέραν ὁ ἄγγελος καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν : «Χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί». Δηλαδή :

Χαίρε Μαριάμ, ἡ ὁποία ἔχεις τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι μαζί σου. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν σὺ εἶσαι ἡ εὐλογημένη. Ἡ Παρθένος ἐταράχθη, ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἀγγέλου, καὶ ἔμεινε σκεπτική. Ὁ ἄγγελος τότε εἶπεν εἰς τὴν Παρθένον, διὰ τὴν καθησυχάσῃ: Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, διότι εὖρες χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ· θὰ γεννήσῃς υἱόν, ὃ ὁποῖος θὰ ὀνομασθῇ Ἰησοῦς· οὗτος θὰ εἶναι μέγας καὶ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ εἶναι ὁ αἰώνιος βασιλεὺς τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ Παρθένος ἠρώτησε τότε τὸν ἄγγελον πῶς θὰ συμβῇ τοῦτο, ὃ δ' ἄγγελος ἀπήντησεν ὅτι τοῦτο θὰ γίνῃ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, διότι οὐδὲν πρᾶγμα εἶναι ἀδύνατον διὰ τὸν Θεόν. Εἶπε δὲ τότε ἡ Μαριάμ: Ἐγὼ εἶμαι ἡ δούλη τοῦ Κυρίου, ὡς συμβῇ ὅπως εἶπες. Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος.

Ἡ Ἐκκλησία πανηγυρίζει κατὰ τὴν 15ην Αὐγούστου τὴν μνήμην τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

«Οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα» (Λουκ. α', 37).

## Β'. ΤΑ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ

### 2. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

(Λουκ. Α', 5-25 καὶ 57-80).

Εἰς μίαν μικρὰν πόλιν τῆς Ἰουδαίας ἔζη ἱερεὺς τις, ὀνομαζόμενος Ζαχαρίας, καὶ εἶχε σύζυγον τὴν Ἐλισάβετ· ἦσαν δ' ἀμφοτέρωθεν εὐσεβεῖς καὶ δίκαιοι· εἶχον ὅμως μίαν μεγάλην λύπην ὅτι δὲν εἶχον τέκνα, καὶ διαρκῶς παρεκάλουν τὸν Θεὸν ν' ἀποκτήσουν. Ἐπὶ τέλους ὁ Θεὸς εἰσήκουσε τὴν προσευχὴν των, καὶ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ Ζαχαρίας ἐθυμῖα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, αἰφνης παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ὁ ἄγγελος. Ὁ Ζαχαρίας ἐταράχθη, ὅταν τὸν εἶδεν, ἀλλ' ὁ ἄγγελος ἀμέσως τὸν καθησύχασε λέγων: Μὴ φοβεῖσαι, Ζαχαρία, διότι ὁ Θεὸς ἤκουσε τὴν παράκλησίν σου, καὶ ἡ σύζυγός σου Ἐλισάβετ θὰ γεννήσῃ υἱόν, τὸν ὁποῖον νὰ ὀνομάσῃς Ἰωάννην. Ὁ Ζαχαρίας δὲν ἔδειξε πίστιν ὅσον ἔπρεπεν, ἀλλ' ἐφάνέρωσε δυσπιστίαν τινὰ εἰς τοὺς λόγους

τοῦ ἀγγέλου, διὰ τοῦτο ὁ ἀγγελος εἶπε πρὸς αὐτόν. Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀγγελος Γαβριὴλ καὶ ἐστάλην ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σοῦ ἀναγγείλω ὅσα σοῦ εἶπον· ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἐπίστευσας, θὰ μείνης κωφὸς καὶ ἄφωνος, μέχρις ὅτου ἐκπληρωθοῦν ὅσα εἶπον. Καὶ πράγματι ἀμέσως ὁ Ζαχαρίας κατέστη κωφὸς καὶ ἄφωνος, μετ' ὀλίγου δ' ἡμέρας ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του.

Ὅταν ἦλθεν ὁ ὠρισμένος καιρὸς, ἡ Ἐλισάβετ ἐγέννησεν υἱὸν καὶ ἦρχοντο οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι νὰ τὴν συγχαροῦν. Ὅταν δὲ παρήλθον ὀκτὼ ἡμέραι μετὰ τὴν γέννησιν καὶ ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ τὸ ὄνομα εἰς τὸ παιδίον, ὅπως συνήθιζον οἱ Ἑβραῖοι, οἱ συγγενεῖς καὶ φίλοι ἔλεγον νὰ ὀνομασθῇ τοῦτο μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του, Ζαχαρίας, ἀλλ' ἡ μήτηρ ἀντέτεινε καὶ εἶπε νὰ ὀνομασθῇ Ἰωάν-



Ὁ Ζαχαρίας γράφει ἐπὶ πίνακιον τὸ ὄνομα Ἰωάννης.

νης. Οἱ παριστάμενοι ὅμως ἠπόρησαν, ἐπειδὴ κανεὶς ἐκ τῶν συγγενῶν δὲν ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο καὶ ἐζήτησαν νὰ μάθουν ποία ἦτο ἡ γνώμη τοῦ πατρὸς μετὰ νοήματα, ἐπειδὴ δὲν ἤκουε. Τότε ὁ Ζαχαρίας ἐζήτησεν ἓνα μικρὸν πίνακα, ἐπειδὴ ἦτο ἄλαλος, καὶ ἔγραψε τὸ ὄνομα Ἰωάννης. Ὅλοι ἐθαύμασαν, ἡ δὲ γλῶσσα



τοῦ Ζαχαρίου ἀμέσως ἐλύθη καὶ ἤρχισε νὰ εὐλογῇ τὸν Θεὸν καὶ νὰ προλέγῃ διὰ τὸ μέλλον τοῦ παιδιοῦ ὅτι θὰ γίνῃ προφήτης.

«Ὁφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὅσα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν» (Ψαλ. λγ', 16).

«Πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν» (Ἐβρ. 6', 2).

### 3. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου.

(Ματθ. Γ', 1-12.—Λουκ. Γ', 1-17).

Ὅταν ὁ Ἰωάννης ἦτο εἰς ἡλικίαν 30 ἐτῶν περίπου, ἤρχισε νὰ κηρύττῃ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας. Συνεβούλευε δὲ τοὺς ἀνθρώπους νὰ μετανοήσουν, διότι ἄλλως θὰ τιμωρηθοῦν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἐβάπτιζε τοὺς μετανοοῦντας, καὶ προανήγγελλεν ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἐφανισθῇ ὁ Σωτὴρ, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον. Ὁ Ἰωάννης ἔζη ἀπλοῦστατα ἦτο ἐνδεδυμένος μὲ ἔνδυμα ἀπὸ τρίχας καμήλου καὶ ἐφόρει ζώνην δερματίνην εἰς τὴν μέσην· ἐτρέφετο δὲ μὲ ἕντομα, μὲ ἀκρίδας καὶ μὲ μέλι τῶν δένδρων.

«Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. γ', 2).

### 4. Ἡ ἀποκεφάλισις τοῦ Προδρόμου.

(Ματθ. ΙΔ', 1-13.—Μάρκ. 6', 14-29).

Ὁ Ἰωάννης μὲ μέγα θάρρος ἐπέπληττε πάντα ἄνθρωπον, ὁ ὅποιος ἠμάρτανε, διὰ νὰ τὸν διορθώσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ἤλεγχε τὸν ἡγεμόνα τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδη τὸν Ἀντίπαν καὶ τὴν σύζυγόν του Ἡρωδιάδα, διότι εἶχον παραβῆ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ἐρρίφθη κατὰ διαταγὴν τοῦ ἡγεμόνος εἰς τὴν φυλακὴν. Ὅταν μίαν ἡμέραν ὁ ἡγεμὼν ἐώρταζε τὴν ἑορτὴν τῶν γενεθλίων του καὶ εἶχε δεῖπνον πρὸς τοὺς μεγιστᾶνας τῆς χώρας, ἐχόρευεν ἡ κόρη τῆς συζύγου του ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τῆς, καὶ τόσον ἤρεσεν εἰς τὸν ἡγεμόνα, ὥστε ὑπεσχέθη μεθ' ὄρκου εἰς αὐτὴν νὰ τῆς δώσῃ ὅ,τι ἤθελε ζητήσῃ. Ἡ κόρη ἤλθε καὶ ἐζήτησε τὴν συμβουλὴν τῆς μητρὸς τῆς, ἣ ὅποια ἐπειδὴ ἐμίσει πολὺ τὸν Ἰωάννην, τῆς εἶπε νὰ ζητήσῃ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα. Ὁ Ἡρώδης ἐλυπήθη μὲν, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶχεν ὀρκισθῆ καὶ ἐντρέπετο τοὺς προσ-

κεκλημένους, ἐνόμισεν ὅτι ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν ἀνόητον ὄρκον του, καὶ ἔδωκεν ἀμέσως διαταγὴν νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Ἰωάννην. Ἡ διαταγὴ ἐξετελέσθη εὐθύς, καὶ ἔφεραν εἰς τὴν κόρην τὴν κεφαλὴν τοῦ Προδρόμου ἐπὶ ἐνὸς πινακίου, ἣ δὲ κόρη τὴν ἔδωκεν εἰς τὴν μητέρα της Ἡρωδιάδα. Τότε ἦλθον οἱ μαθηταὶ τοῦ Προδρόμου καὶ ἐζήτησαν τὸ πτώμα του, τὸ ὁποῖον ἔλαβον καὶ ἔθαψαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τελεῖ τὴν μνήμην τῆς ἀποκεφαλίσσεως τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου τὴν 29 Αὐγούστου, ὅτε εἶναι καὶ ἡμέρα νηστείας.

«Ὁὺ λήψη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ»  
(Δευτερ. κ', 7.— Ἡ τρίτη ἐντολή).

## Γ'. Ο ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

### 5. Ἡ γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(Λουκ. Β', 1—21).

Ὅταν ἦτο αὐτοκράτωρ τῆς Ῥώμης ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστος, διετάξε νὰ ἀπογραφοῦν ὅλοι οἱ κήτοικοι τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους, ἐπομένως καὶ τῆς Παλαιστίνης, ἣ ὁποία τότε ἦτο ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὅταν ἐγένετο ἀπογραφὴ, ἔπρεπεν ἕκαστος νὰ ὑπάγῃ νὰ γραφῇ εἰς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον κατήγετο. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Ἰωσήφ, ἂν καὶ κατόκει εἰς τὴν Ναζαρέτ, κατήγετο, ὡς ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ, ἀπὸ τὴν Βηθλεὲμ, παρέλαβε καὶ τὴν Παρθένον Μαρίαν, ἣ ὁποία ἦτο ἐτοιμόγεννος, καὶ ἦλθον μαζί εἰς τὴν Βηθλεὲμ, ἔνθα κατόκησαν εἰς ἓν πανδοχεῖον. Τὴν νύκτα ἐκεῖνην ἦλθεν ἡ στιγμή τοῦ τοκετοῦ, καὶ ἐγέννησεν ἡ Παρθένος τὸν υἱὸν της, καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐσπαργάνωσε, τὸν ἔθεσεν εἰς μίαν φάτνην (παχνί, τὸ μέρος ἀπὸ τὸ ὁποῖον τρώγουν τὰ ἄλογα), διότι εἰς τὸ πανδοχεῖον δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέρος νὰ θέσουν τὸ παιδίον.

Τὴν αὐτὴν νύκτα εἰς τοὺς ἀγροὺς πλησίον τῆς Βηθλεὲμ διενυκτέρευον ποιμένες καὶ ἐφύλαττον τὰ πρόβατά των, ὅτε αἴφνης

είδον λάμπειν ἐξαιρετικὴν καὶ ἄγγελον τοῦ Θεοῦ ἐνώπιόν των. Οἱ ποιμένες ἐφοβήθησαν πολὺ, ἀλλ' ὁ ἄγγελος εἶπεν εἰς αὐτούς : Μὴ φοβεῖσθε, διότι φέρω διὰ σᾶς καὶ ὄλον τὸν λαὸν μίαν πολὺ εὐχάριστον ἀγγελίαν· σήμερον ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ εἰς τὴν Βηθλεέμ. Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν νὰ τὸν προσκυνήσετε· εἶναι βρέφος εἰς τὰ σπάργανα, ἐξηπλωμένον εἰς τὴν φάτνην. Τότε αἰφνιδίως κατήλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν πλῆθος ἀγγέλων, οἱ ὅποιοι ἀνύμνουν τὸν Θεὸν καὶ ἔφαλλον : « Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ». Δηλαδή : Δόξα ἅς εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἅς εἶναι εἰρήνη εἰς τὴν γῆν καὶ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.



Ἡ Γέννησις τοῦ Χριστοῦ.

Ὅταν ἐξηφανίσθησαν οἱ ἄγγελοι, ἀπεφάσισαν οἱ ποιμένες νὰ ἔλθουν εἰς Βηθλεέμ νὰ προσκυνήσουν τὸ γεννηθὲν παιδίον. Πράγματι δ' ἦλθον, τὸ προσεκύνησαν, καὶ διηγήθησαν τὰ συμβάντα, ὅλοι δ' ἐθαύμαζον δι' αὐτά.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐορτάζει τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, τὰ Χριστούγεννα, τὴν 25 Δεκεμβρίου. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐορτὴν ψάλ-

λεται μεταξὺ ἄλλων τὸ ἐξῆς τροπᾶριον : «Χριστὸς γεννᾶται· δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε, λαοί· ὅτι δεδόξασται». Δηλαδή : Ὁ Χριστὸς γεννᾶται· σεῖς ὦ ἄνθρωποι, δοξάσατε τὸν Θεόν. Ὁ Χριστὸς κατήλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν· ὑποδεχθῆτέ τον. Ὁ Χριστὸς ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς· μιμηθῆτέ τον διὰ νὰ ἀνυψωθῆτε, νὰ φθάσετε μέχρις αὐτοῦ. Ἄς ψάλλετε εἰς τὸν Θεὸν ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γῆς καὶ ὑμνήσατε μὲ χαρὰν ὅλοι οἱ λαοί· διότι ὁ Θεὸς εἶναι δοξασμένος.

Ἀπολυτίκιον δὲ τῆς ἑορτῆς ψάλλεται τὸ ἐξῆς : «Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἀνέτειλε τῷ κόσμῳ τὸ φῶς τὸ τῆς γνώσεως. Ἐν αὐτῇ γὰρ οἱ τοῖς ἄστροις λατρεύοντες ὑπὸ ἀστέρος ἐδιδάσκοντο σὲ προσκυνεῖν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ σὲ γινώσκειν ἐξ ὕψους ἀνατολήν. Κύριε δόξα σοι». Δηλαδή : Ἡ γέννησίς σου, ὦ Χριστέ Θεὸς ἡμῶν, ἐφάνέρωσεν εἰς τὸν κόσμον τὸ φῶς τῆς γνώσεως, τὴν ἀληθῆ γνῶσιν. Διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι ἐλάτρευον τὰ ἄστρα, δηλ. οἱ μάγοι, ἐδιδάχθησαν ἀπὸ ἓνα ἀστέρα νὰ προσκυνοῦν σὲ τὸν δικαιοτάτον καὶ νὰ γνωρίζουν σὲ τὸ ἐξ οὐρανοῦ φῶς. Καὶ ἄς εἶσαι δοξασμένος.

Ὁκτῶ ἡμέρας μετὰ τὴν γέννησίν του ἔλαβεν, ὡς συνήθιζον οἱ Ἑβραῖοι, ὁ Σωτὴρ τὸ ὄνομά του· ὠνομάσθη δ' Ἰησοῦς. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν πανηγυρίζει τὴν μνήμην τοῦ γεγονότος τούτου ὀκτῶ ἡμέρας μετὰ τὰ Χριστούγεννα (1 Ἰανουαρίου. Ἡ περιτομὴ τοῦ Κυρίου). Ὅταν δ' ὁ Ἰησοῦς ἦτο 40 ἡμερῶν, ἡ μήτηρ του ἔφερεν αὐτόν, κατὰ τὰ Ἰουδαϊκὰ ἔθιμα, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ προσέφερε ζεῦγος τρυγόνων. Ἐκεῖ ὑπεδέχθη καὶ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸ παιδίον ὁ γέρον προφήτης Συμεὼν, ὁ ὅποιος εἶχε παρακαλέσει τὸν Θεὸν νὰ μὴ ἀποθάνῃ πρὶν ἴδῃ τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν μνήμην τοῦ γεγονότος τούτου 40 ἡμέρας μετὰ τὰ Χριστούγεννα, τὴν 2αν Φεβρουαρίου. (Ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Σωτῆρος, διότι τὸν ὑπήντησεν ὁ Συμεὼν ἐν τῷ ναῷ).

«Ὅττω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐ-

τοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπο-  
ληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ', 16).

### 6. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.

(Ματθ. Β', 1—12).

Ἄφου ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς, μάγοι, δηλαδὴ σοφοὶ ἄνδρες ἀπὸ τὴν Ἀνατολήν, ἦλθον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἰουδαίας, τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἔλεγον ὅτι ἀστήρ, ὁ ὁποῖος ἐφάνη, ἀνήγγειλεν εἰς αὐτοὺς τὴν γέννησιν τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων, ἐζήτουν δὲ νὰ μάθουν εἰς ποίαν πόλιν τῆς Ἰουδαίας ἐγεννήθη, διὰ νὰ ὑπάγουν νὰ τὸν προσκυνήσουν. Ὁ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς, ὅταν ἤκουσεν ὅτι ἐγεννήθη βασιλεὺς, ἐταράχθη πολὺ, διότι ἐφοβήθη μήπως ἦτο βασιλεὺς ὡς αὐτός, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν βασιλείαν του. Ἀμέσως διέταξε νὰ συνέλθῃ τὸ μέγα συνέδριον τῶν Ἑβραίων διὰ νὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ποῖον μέρος ὠρίζον οἱ προφηταὶ ὡς τόπον γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος. Τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου ἀπήντησαν ὅτι κατὰ τοὺς προφήτας ὁ Χριστὸς θὰ γεννηθῆ εἰς Βηθλεέμ. Τότε ὁ Ἡρώδης ἐκάλεσεν ἰδιαιτέρως τοὺς μάγους καὶ ἐπληροφορήθη παρ' αὐτῶν πρὸ πόσου καιροῦ εἶδον τὸν ἀστέρα, διὰ νὰ γνωρίζῃ πόσων ἐτῶν περίπου ἦτο ὁ Σωτῆρ, καὶ ἔστειλεν αὐτοὺς εἰς Βηθλεέμ μετὰ τὴν παραγγελίαν νὰ πληροφορηθοῦν ἀκριβῶς διὰ τὸ παιδίον καὶ ὅταν ἐπιστρέψουν νὰ εἶπουν εἰς αὐτὸν περὶ αὐτοῦ· διότι δῆθεν ἤθελε νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸς νὰ προσκυνήσῃ τὸ παιδίον, ἐνῶ πραγματικῶς ἤθελε νὰ μάθῃ ποῦ κατοικεῖ διὰ νὰ τὸ φονεύσῃ.

Τότε οἱ μάγοι ἀνεχώρησαν διὰ τὴν Βηθλεέμ, καὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀστέρος εὗρον τὸν τόπον τῆς κατοικίας τοῦ Σωτῆρος. Ἄφου δὲ ἐγονυπέτησαν, προσεκύνησαν αὐτόν, ὕστερον δ' ἤνοιξαν τὰ θησαυροφυλάκιά των καὶ προσέφεραν εἰς αὐτὸν χρυσὸν καὶ πολύτιμα ἀρώματα, λίθον καὶ σμύρναν.

Ὁ Θεὸς ὅμως, ὁ ὁποῖος ὡς παντογνώστης ἐγνώριζε τὰς σκέψεις τοῦ Ἡρώδου, παρήγγειλεν εἰς τοὺς μάγους νὰ μὴ ἔλθουν πρὸς τὸν Ἡρώδη, διὰ νὰ μὴ δυνηθῇ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς κακοὺς



σκοπούς του, και δι' αὐτὸ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα των δι' ἄλλης ὁδοῦ.

«Ἐτάξων καρδίας και νεφρούς ὁ Θεός» (Ψαλ. ζ', 10).

## 7. Ὁ Ἡρώδης καὶ ἡ φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Αἴγυπτον.

(Ματθ. Β'. 13—23).

Μόλις ἀνεχώρησαν οἱ μάγοι, ἄγγελος ἐφάνη εἰς τὸν Ἰωσήφ, ἐνῶ ἐκοιμάτο, και παρήγγειλεν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ μαζί του τὴν Παρθένον Μαρίαν και τὸ παιδίον, και νὰ φύγῃ δι' Αἴγυπτον, εἰπὺ νὰ μείνῃ, ἕως ὅτου τοῦ παραγγείλῃ νὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ὁ Ἡρώδης θὰ ζητήσῃ νὰ φονεύσῃ τὸν Ἰησοῦν. Ὁ Ἰωσήφ ἀμέσως ἐξετέλεσε τὴν παραγγελίαν τοῦ ἀγγέλου.



Ἡ φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Πράγματι ὁ Ἡρώδης, ὅταν εἶδεν ὅτι τὸν περιέπειξαν οἱ μάγοι και δὲν ἤλθον νὰ τοῦ δώσουν τὰς πληροφορίες, τὰς ὁποίας ἤθελεν, ἐθύμωσε πάρα πολὺ και διέταξε νὰ σφαγοῦν ὅλα τὰ παιδιά τῆς Βηθλεὲμ και τῶν περιχώρων τῆς κάτω τῶν δύο ἐτῶν, διότι ἐγνώριζεν ἀπὸ τοὺς μάγους, τοὺς ὁποίους εἶχεν ἐρωτήσῃ, πότε

είδον τὸν ἀστέρα, ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν ἦτο μεγαλύτερος τῶν δύο ἐτῶν. Ἦλπιζε δὲ ὅτι μεταξὺ τῶν φονευθέντων παιδῶν θὰ ἦτο καὶ ὁ Χριστός, διότι ἠγνόει ὅτι οὗτος κατὰ θείαν παραγγελίαν εἶχεν ἀναχωρήσῃ εἰς Αἴγυπτον.

Ὁ Ἰωσήφ, ἀφοῦ ἀπέθανεν ὁ Ἡρώδης, παρέλαβε κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἀγγέλου τὴν Παρθένον καὶ τὸ παιδίον καὶ ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν πόλιν Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἰησοῦς ἐλέγετο Ναζωραῖος.

«Εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τίς καθ' ἡμῶν ;» (Ῥωμ. η', 31).

8. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλήμ.  
(Λουκ. Β', 41—52).

Ὁ Ἰωσήφ καὶ ἡ Παρθένος Μαρία ἤρχοντο κατ' ἔτος εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, διὰ νὰ ἐορτάσουν εἰς



Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ναῷ.

τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Σολομῶντος. Ὄταν ὁ Ἰησοῦς ἦτο δώδεκα ἐτῶν, παρέλαβον αὐτὸν οἱ γονεῖς του μαζί των. Μόλις παρήλθον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας ἐωρτάζετο ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα,

ἀνεχώρησαν ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὴν Παρθένον εἰς τὴν πατρίδα των. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως ἔμεινεν εἰς Ἱεροσόλυμα, χωρὶς νὰ γνωρίζουν οἱ γονεῖς του, οἱ ὁποῖοι ἐνόμιζον ὅτι θὰ ἤρχετο καὶ αὐτὸς ὀπίσω μετὰ ἄλλους συνοδοιπόρους. Ὅταν ὅμως τὴν ἐσπέραν ἐστάθησαν καὶ περιέμεναν καὶ τοὺς ἄλλους συνοδοιπόρους διὰ νὰ δειπνήσουν ὅλοι μαζί, εἶδον μετὰ μεγάλην των ἐκπληξιν ὅτι ἔλειπεν ὁ Ἰησοῦς. Φοβισμένοι ἐπέστρεψαν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ τὸν ἀνεζήτησαν πανταχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἠδύναντο νὰ τὸν εὑρουν. Ἐπὶ τέλους μετὰ τρεῖς ἡμέρας, τὸν εὑρον εἰς τὸ ἱερὸν νὰ ἀκούῃ καὶ νὰ ἐρωτᾷ τοὺς διδασκάλους, οἱ ὁποῖοι ἐθαύμαζον διὰ τὴν σοφίαν του, καὶ τὰς ἀπαντήσεις, τὰς ὁποίας ἔδιδε. Μόλις τὸν εἶδον οἱ γονεῖς του ἐξεπλάγησαν καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ του : Τέκνον, τί μᾶς ἔκαμες ; Ὁ πατὴρ σου καὶ ἐγὼ σὲ ἐζητοῦμεν μετὰ μεγάλην ἀνησυχίαν. Ὁ δ' Ἰησοῦς ἀπήντησε πρὸς αὐτούς : Διατί με ἐζητεῖτε ; Δὲν ἐγνωρίζετε ὅτι ἔπρεπε νὰ εἶμαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου ; Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐνόησαν τοὺς λόγους τούτους. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησε τοὺς γονεῖς του, ἦλθε δὲ μετ' αὐτῶν εἰς Ναζαρέτ καὶ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς.

«Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ» (Ἐφεσ. 5'. 1).

## Δ'. Η ΒΑΠΤΙΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΚΛΟΓΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

### 9. Ἡ Βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. Γ', 13 — 17).

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦτο τριάκοντα ἐτῶν, ἦλθε πρὸς τὸν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ὁ ὁποῖος ἐβάπτισεν εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμόν, διὰ νὰ βαπτισθῇ ὑπ' αὐτοῦ. Ὁ Ἰωάννης ἐζήτηι νὰ τὸν ἐμποδίσῃ καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτόν : Ἐγὼ ἔχω ἀνάγκην νὰ βαπτισθῶ ἀπὸ σέ, καὶ σὺ ἔρχεσαι πρὸς ἐμέ ; Τότε ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἀπεκρίθη : Βάπτισέ με, διότι αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τότε ὁ Ἰωάννης τὸν ἐβάπτισεν. Ἐνῶ δ' ἐξήρχετο ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὸ ὕδωρ,

ἠνοιχθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατήλθεν ὡς περιστερὰ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ ἠκούσθη ἐκ τῶν οὐρανῶν νὰ λέγῃ: Οὗτος εἶναι ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἀγαπῶ.

Ἡ μνήμη τῆς βαπτίσεως τοῦ Σωτῆρος εορτάζεται εἰς τὰς 6 Ἰανουαρίου. Λέγεται δ' ἡ εορτὴ αὕτη εορτὴ τῶν Θεοφανίων ἢ Ἐπιφανίων, διότι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐπεφάνη ἡ Θεότης· λέγεται δὲ καὶ εορτὴ τῶν Φώτων, διότι εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν κυρίως ἐβαπτίζοντο οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐγίνοντο πολλὰ φῶτα, δηλαδὴ πολλαὶ βαπτίσεις.

Κατὰ τὴν εορτὴν ταύτην ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον: «Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου σου, Κύριε, ἡ τῆς Τριάδος ἐφανερώθη προσκύνησις· τοῦ γὰρ γεννήτορος ἡ φωνὴ προσεμαρτύρει σοι, ἀγαπητόν σε υἱὸν ὀνομάζουσα· καὶ τὸ Πνεῦμα, ἐν εἴδει περιστερᾶς, ἐθεβαίου τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές. Ὁ ἐπιφανείς, Χριστὲ ὁ Θεός, καὶ τὸν κόσμον φωτίσας δόξα σοι». Δηλαδή: Κύριε, ἐνῶ ἐβαπτίζεσο εἰς τὸν Ἰορδάνην, μᾶς ἐφανερώθη ὅτι πρέπει νὰ προσκυνῶμεν τὴν ἁγίαν Τριάδα· διότι ἡ φωνὴ τοῦ Πατρὸς ἐμαρτύρει διὰ σὲ καὶ σὲ ὀνόμαζε υἱὸν ἀγαπητόν· καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον παρουσιάσθη ὡς περιστερὰ, ἐθεβαίω ἀσφαλῶς ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Δόξα εἰς σέ, Θεὲ Χριστέ, ὁ ὁποῖος ἐφάνης καὶ ἐφώτισας τὸν κόσμον.

«Οὕτω πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην» (Ματθ. γ', 15).

#### 10. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. Δ', 18-22 καὶ Γ', 2-4).

Ὅταν μίαν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς περιεπάτει πλησίον τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας (ἡ ὁποία λέγεται ἄλλως καὶ Τιβερίας λίμνη ἢ Γεννησαρέτ) εἶδε δύο ἀδελφούς, τὸν Σίμωνα, ὁ ὁποῖος ὀνομάσθη καὶ Πέτρος, καὶ τὸν ἀδελφόν του Ἀνδρέαν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀλιεῖς καὶ ἠλίευον εἰς τὴν λίμνην. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς: «Ἐλθετε μαζί μου· ἀφήσατε τὰ δίκτυά σας καὶ θὰ σᾶς κάμω διδασκάλους

των ανθρώπων· οὔτοι δ' ἀμέσως ἀφῆκαν τὰ δίκτυά των καὶ τὸν κολούθησαν.

Μόλις ἐπροχώρησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶδε δύο ἄλλους ἀδελφούς, τὸν Ἰακώβον καὶ τὸν Ἰωάννην, οἱ ὅποιοι ἦσαν υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἤλθειον μὲ αὐτὸν εἰς τὴν λίμνην· ἐκάλεσεν αὐτούς, οὔτοι ἀφῆκαν τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα των καὶ τὸν ἠκολούθησαν.



Ἡ ἐκλογή τῶν πρώτων μαθητῶν.

Ὁ Ἰησοῦς ἐκάλεσεν ἐντὸς ὀλίγου πλησίον του τοὺς δώδεκα πρώτους μαθητάς του, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἀπεστάλησαν ἀπὸ αὐτὸν εἰς τὸν κόσμον νὰ κηρύξουν, ὠνομάσθησαν Ἀπόστολοι. Ἦσαν οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι οἱ ἐξῆς : Ἀνδρέας καὶ Πέτρος, υἱοὶ τοῦ Ἰωνᾶ, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, υἱοὶ τοῦ Ζεβεδαίου, Ἰάκωβος καὶ Λεβθαῖος, υἱοὶ τοῦ Ἀλφαίου, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος ἢ Ναθαναήλ, φίλοι, Θωμᾶς, Ματθαῖος ὁ τελώνης, Σίμων ὁ Κανανίτης (ἡλ. ἀπὸ τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας) καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

«Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ (Α' Κορινθ. α', 27).



## Ε΄. ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

## 11. Τὸ Θαῦμα ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας.

(Ἰωάν. Β΄, 1—11).

Ὅλιγον χρόνον ἀφοῦ προσέλαβεν ὁ Σωτὴρ τοὺς δώδεκα μαθητάς του, προσεκλήθη μὲ αὐτοὺς εἰς ἓνα γάμον εἰς τὴν πόλιν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας. Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ οἶνος καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν Ἰησοῦν ἢ μήτηρ του, ἢ ὁποία παρευρίσκετο καὶ αὐτὴ εἰς τὸν γάμον, διέταξεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὑπηρέτας νὰ γεμίσουν ἕξ μεγάλας ὑδρίας (στάμνας) μὲ ὕδωρ· τότε δ' ἠυλόγησε τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀμέσως μετεβλήθη εἰς οἶνον ἐξαιρετον. Τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον θαῦμα τοῦ Σωτῆρος, διὰ τοῦ ὁποίου ἔδειξε τὴν παντοδυναμίαν του.

«Οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι, ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐδὲν» (Ἰωβ β΄, 2).

## 12. Ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἐν Ναὴν.

(Λουκ. Ζ΄, 11-17).

Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἐπλησίασεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Γαλιλαίας Ναὴν, εἶδε τὴν κηδεῖαν ἑνὸς νέου· ταύτην παρηκολούθει κλαίουσα καὶ ἀπαρηγόρητος ἢ χήρα μήτηρ τοῦ ἀποθανόντος νέου, ὁ ὁποῖος ἦτο ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆς, ἠκολούθουν δὲ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἄνθρωποι. Ὁ Σωτὴρ, ὅταν εἶδε τὴν δυστυχῆ μητέρα νὰ ὀδύρεται, τὴν ἐλυπήθη πολὺ καὶ ἀφοῦ ἐπλησίασε, τῆς εἶπε μὲ ὕφος παρηγορητικόν: «Μὴ κλαῖε». Οἱ βασιτάζοντες τότε τὸν νεκρὸν ἐστάθησαν, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπευθυνόμενος πρὸς αὐτὸν εἶπε: «Νεανίσκε, σοῦ λέγω νὰ ἐγερθῆς». Ὁ νεκρὸς ἀμέσως ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ ὀμιλῇ· τὸν παρέδωκε δ' ὕγιῃ εἰς τὴν μητέρα του. Ὅλοι τότε ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, ἢ δ' εἶδησις διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἰουδαίαν.

«Οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος» (Ψαλμ. ρβ΄, 8).

## 13. Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰαίρου.

(Λουκ. Η', 41-42 καὶ 49-56).

Ἡμέραν τινὰ ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν εἰς ἀρχισυνάγωγος (δηλ. προϊστάμενος τῆς συναγωγῆς, ὅπως ἐλέγοντο οἱ τόποι, ὅπου οἱ Ἑβραῖοι ἐτέλουν τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα). Ὁ ἀρχισυνάγωγος οὗτος, ὃς ὀνομάζετο Ἰάειρος, προσεκύνησε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν του νὰ θεραπεύσῃ τὴν μονογενῆ του δωδεκαετῆ θυγατέρα, διότι ἦτο ἐτοιμοθάνατος. Ἐνῶ δ' ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο καὶ ὠμίλει καθ' ὁδόν, ἔρχεται τις ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰαίρου καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὅτι ἀπέθανεν ἡ θυγάτηρ του. Ὁ Ἰησοῦς ἤκουσε τὸ ἄγγελμα καὶ εἶπε: Μὴ φοβείσαι, μόνον πίστευε καὶ θὰ σωθῇ. Ὅταν δ' ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς οὐδένα ἐπέτρεψε νὰ εἰσέλθῃ, παρὰ εἰς τρεῖς ἐκ τῶν μαθητῶν του, τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, ὡς καὶ εἰς τοὺς γονεῖς τῆς ἀποθανούσης, οἱ ὁποῖοι ἔκλαιον, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς: Μὴ κλαίετε· δὲν ἀπέθανεν, ἀλλὰ κοιμᾶται. Τότε ἔλαβε τὴν ἀποθανούσαν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν: Κόρη, ἐγέρθητι. Ἀμέσως δ' αὕτη ἀνέστη καὶ ἐθαύμασαν οἱ γονεῖς τῆς καὶ οἱ παριστάμενοι.

«Ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με» (Ψαλμ. μθ', 15).

## 14. Ἡ θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν.

(Λουκ. ΙΖ', 11-19).

Ὅταν μίαν ἡμέραν ὁ Σωτὴρ εἰσῆρχετο εἰς μίαν κώμην, ἀπήνησαν αὐτὸν δέκα ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι ὑπέφερον ἀπὸ φοβερὸν δερματικὸν νόσημα, τὴν λέπραν. Μόλις εἶδον τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρὰν, ἤρχισαν νὰ φωνάζουν: Ἰησοῦ, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἐλυπήθη καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς: Θὰ θεραπευθῆτε· μόλις ἔμωσ θεραπευθῆτε, πηγαίνετε καὶ ἀναγγείλατε τοῦτο εἰς τοὺς ἱερεῖς· διότι ὁ νόμος ὠρίζεν ὁ θεραπευόμενος ἀπὸ λέπραν νὰ ἐπιδεικνύεται εἰς τοὺς ἱερεῖς. Πράγματι δὲ μόλις ἐξεκίνησαν, ἀμέσως ἔθεραπεύθησαν.

Ἀπὸ τοὺς δέκα ὄμωσ, οἱ ὁποῖοι ἐθεραπεύθησαν, μόνον εἰς ἐπέστρεψε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ἔπεσαν εἰς τοὺς πόδας του καὶ τὸν ἠὺχαρίσται· καὶ αὐτὸς δὲ δὲν ἦτο Ἰσραηλῆτης, ἀλλὰ Σαμαρεῖτης. Τότε εἶπεν ὁ Ἰησοῦς : Οἱ δέκα δὲν ἐκαθαρίσθησαν ; Ποῦ εἶναι οἱ ἐννέα ; Μόνον αὐτὸς ὁ ξένος ἐπέστρεψε διὰ νὰ δοξάσῃ τὸν Θεόν ; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν : Πήγαινε· ἡ πίστις σου σὲ ἔσωσεν.

«*Ἡ πίστις σου σέσωκέ σε*» (Λουκ. ιζ', 19).

### 15. Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Καπερναοῦμ.

(Ματθ. Θ', 1-8.—Μάρκ. Β', 1-12.—Λουκ. Ε', 18-26).

Ὅταν μίαν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς εὕρισκετο εἰς μίαν οἰκίαν τῆς Καπερναοῦμ, εἶχε συναθροισθῆ πολὺ πλῆθος, εἰς τὸ ὁποῖον ὠμίλει ὁ Ἰησοῦς. Τέσσαρες ἄνθρωποι τότε ἔφεραν πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἓνα παραλυτικόν, διὰ νὰ τὸν θεραπεύσῃ· ἀλλ' ἦτο τόσον πλῆθος εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὴν ἐξώθυραν, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ διέλθουν. Τότε ἀνῆλθον εἰς τὴν στέγην καὶ ἀφήρσαν μερικὰς σανίδας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ κατεβίβασαν μὲ σχοινίον τὸν παραλυτικόν ἐπὶ τῆς κλίνης ἐνώπιον τοῦ Σωτῆρος. Οὗτος ἅμα εἶδε τὴν μεγίστην πίστιν των, εἶπεν εἰς τὸν παραλυτικόν : «τέκνον, σοῦ συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι σου». Τότε τινὲς ἐκ τῶν γραμματέων, δηλαδὴ ἐκ τῶν διδασκάλων τοῦ νόμου, ἦσαν ἐκεῖ παρόντες καὶ ἐσκέπτοντο ὅτι ὁ Ἰησοῦς βλασφημεῖ, διότι μόνον ὁ Θεὸς ἔχει δικαίωμα νὰ συγχωρῇ ἁμαρτίας. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος γνωρίζει ὅχι μόνον τὰς πράξεις μας, ἀλλὰ καὶ τὰς σκέψεις μας, ἐνόησε τί ἐσκέπτοντο οἱ γραμματεῖς καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς : Τί εἶναι αὐτὰ ποῦ σκέπτεσθε ; Θέλετε νὰ σὰς δείξω ὅτι ἔχω τὴν δύναμιν νὰ συγχωρῶ ἁμαρτίας καὶ νὰ θεραπεύω ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι προέρχονται ἀπὸ αὐτάς ; Ἰδοῦ : Σὺ ἐγέρθητι, λάβε τὴν κλίνην σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ εὐθὺς ὁ παραλυτικὸς ἠγέρθη, ἀφοῦ δ' ἐνώπιον πάντων ἔλαβε τὴν κλίνην του ἐξῆλθε. Πάντες δ' ἐθαύμαζον καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν.

«*Ἰσθι πεποιθῶς ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ἐπὶ Θεῷ*» (Παροιμ. γ', 5).

## 16. Ὁ ἑκατόνταρχος τῆς Καπερναοῦμ καὶ ὁ Χριστός.

(Ματθ. Η', 5-13.—Λουκ. Ζ', 2-10).

Ὅταν ἦτο ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναοῦμ, ἦλθε πρὸς αὐτὸν εἰς Ῥωμαῖος ἑκατόνταρχος, δηλ. ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος ἐξουσίαζεν ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ τοῦ εἶπε : Κύριε, ὁ δούλός μου βασανίζεται παρὰ πολὺ εἰς τὴν οἰκίαν μου ἀπὸ παραλυσίαν. Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησε : Θὰ ἔλθω νὰ τὸν θεραπεύσω. Ἄλλ' ὁ ἑκατόνταρχος εἶπε : Κύριε, δὲν εἶμαι ἄξιος νὰ ἔλθῃς σὺ εἰς τὴν οἰκίαν μου· οὐδ' εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς· εἰπέ μόνον ἓνα λόγον καὶ θὰ θεραπευθῇ ὁ δούλός μου, ὅπως ἐγὼ μόλις διατάξω τοὺς στρατιώτας μου ἀμέσως γίνεται ὅ,τι διατάξω.

Μόλις ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους ὁ Ἰησοῦς, ἐθαύμασε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς πλησίον του εὐρισκομένους : Ἀληθῶς σὰς λέγω, οὔτε μεταξὺ τῶν Ἰσραηλιτῶν δὲν εὗρον τόσον μεγάλην πίστιν. Στραφεῖς δὲ πρὸς τὸν ἑκατόνταρχον εἶπεν : Ὑπάγε, καὶ ἄς γίνῃ καθὼς ἐπίστευσας. Ὁ δὲ δούλος ἐθεραπεύθη ἀμέσως.

«Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια» (Ψαλμ. ος', 15).

## 17. Ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ τῆς Ἱεριχοῦς.

(Μάρκ. Ι', 46-52.—Λουκ. ΙΗ', 35-43).

Ὅταν μίαν ἡμέραν ἦτο ὁ Ἰησοῦς πλησίον τῆς πόλεως Ἱεριχοῦς, εἰς τυφλὸς ἐκάθητο εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἐζήτηε ἐλεημοσύνην. Αἰφνης δὲ ἤκουσεν ὀχλοβοὴν καὶ ἠρώτησε τί συμβαίνει, ἔμαθε δ' ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθούμενος ἀπὸ λαόν. Ἀμέσως τότε ἤρχισε νὰ φωνάζῃ : Ἰησοῦ, ἀπόγονε τοῦ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Πολλοὶ ἄνθρωποι ἔλεγον εἰς αὐτὸν νὰ σιωπήσῃ, αὐτὸς ὅμως ἐφώναζεν ἀκόμη περισσότερο : Ἀπόγονε τοῦ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. Τότε ἐστάθη ὁ Ἰησοῦς καὶ διέταξε νὰ φέρουν πλησίον του τὸν τυφλόν. Μόλις δ' οὗτος ἐπλησίασε, τὸν ἠρώτησε : Τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω ; Οὗτος δ' ἀπήντησε : Κύριε, θέλω νὰ βλέπω πάλιν. Ὁ δ' Ἰησοῦς εἶπεν εἰς αὐτόν : Βλέπε πάλιν, ἡ πίστις σου σὲ ἔσωσεν. Ἀμέσως

δὲ ὁ τυφλὸς ἐπανεῦρε τὴν ὄρασίν του καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν, ὅπως ὅλος ὁ παριστάμενος λαός.

«Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου» (Ψαλμ. γ', 17).

18. Ὁ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων διὰ  
πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων.

(Ματθ. ΙΔ', 14-21).

Ὅταν ποτὲ ὁ Ἰησοῦς ὠμίλει πρὸς τὸν ὄχλον εἰς ἔρημον τόπον, ἐνύκτωσε. Τότε ἐπλησίασαν τὸν Ἰησοῦν οἱ μαθηταὶ του καὶ εἶπον εἰς αὐτὸν νὰ ἀφήσῃ τοὺς ἀκροατὰς του νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς κατοικίας των διὰ νὰ φάγουν. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς του : Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγουν· δώσατε σεῖς εἰς



Ὁ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων.

αὐτοὺς νὰ φάγουν. Οἱ μαθηταὶ ὅμως εἶπον εἰς τὸν Ἰησοῦν ὅτι δὲν ἔχουν παρὰ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύς, οὗτος δ' ἐζήτησε νὰ τὰ φέρουν πρὸ αὐτοῦ, καὶ παρήγγειλεν εἰς τὸν λαὸν νὰ καθίσῃ κατὰ γῆς. Τότε ἔλαβε τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύς καὶ τοὺς ἠϋλόγησεν. Ἀμέσως δὲ ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς, οἱ ὁποῖοι ἐμοίρασαν τὰς τροφὰς εἰς τὸν



λαόν. Ἐφαγαν δὲ καὶ ἐχόρτασαν πέντε χιλιάδες ἄνδρες ἔκτος ἀπὸ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παῖδια, καὶ ἀπὸ τὰ περισσεύματα ἐγένευσαν δώδεκα κοφίνους πλήρεις.

«Οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς Σὲ ἐλπίζουσι, καὶ σὺ δίδως τὴν τροφὴν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ» (Ψαλμ. ρμδ', 15).

### 19. Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Βηθεσδα.

(Ἰωάν. Ε', 1—15).

Τὰ Ἱεροσόλυμα εἶχον πολλὰς πύλας, μία τῶν ὁποίων ὠνομάζετο Προβατικὴ, διότι δι' αὐτῆς οἱ ποιμένες ἔφερον τὰ πρόβατα εἰς τὴν πόλιν. Πλησίον τῆς πύλης ταύτης ὑπῆρχε μία κολυμβήθρα, δηλαδὴ δεξαμενὴ, ἣ ὁποία ἐλέγετο ὑπὸ τῶν Ἑβραίων Βηθεσδά. Ἐκεῖ κατέβαιναν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἄγγελος καὶ ἐκίνει τὸ ὕδωρ, ἐκεῖνος δ' ὁ ὁποῖος ἤθελεν εἰσελθῆναι πρῶτος εἰς τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦτο, ἐθεραπεύετο ἀπὸ οἰανδήποτε ἀσθένειαν καὶ ἐὰν ἔπαυσε. Πλήθος διαφόρων ἀσθενῶν εὕρισκετο πλησίον τῆς δεξαμενῆς καὶ περιέμενε νὰ κινηθῆναι τὸ ὕδωρ διὰ νὰ εἰσελθῶν. Μεταξὺ τῶν ἀσθενῶν τούτων ἦτο καὶ εἰς παράλυτος ἐπὶ 38 ὀλόκληρα ἔτη. Μόλις εἶδε τοῦτον ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος τότε εὕρισκετο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὸν ἐλυπήθη, καὶ τοῦ εἶπε: Θέλεις νὰ γίνῃς ὑγιής; Οὗτος τοῦ ἀπήντησε: Κύριε, δὲν ἔχω κανένα νὰ με βάλῃ εἰς τὴν δεξαμενὴν, μόλις κινηθῆναι τὸ ὕδωρ ἐνῶ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, προλαμβάνει ἄλλος καὶ καταβαίνει πρὸ ἐμοῦ. Τότε λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς: Ἐγέρθητι, λάβε τὴν κλίνην σου καὶ περιπάτει. Ἀμέσως δ' ἐγένεν ὁ παραλυτικὸς ὑγιής, ἔλαβε τὴν κλίνην του καὶ περιεπάτει.

«Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε» (Ψαλμ. 91, 6).

### 20. Ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυρίας.

(Ματθ. Η', 23-27.—Μάρκ. Δ', 35-41.—Λουκ. Η', 22-25).

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ἦτο μετὰ τοὺς μαθητὰς του εἰς τὸ πλοῖον ἐντὸς τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, αἰφνιδίως ἔγινε με-

γάλη τρικυμία και τὸ πλοῖον ἐκαλύπτετο ἀπὸ κύματα. Ὁ Ἰησοῦς ἐκοιμήτο, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ του ἤλθον ἐντρομοί, τὸν ἐξύπνισαν, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες : Κύριε, σῶσον ἡμᾶς· καταστρεφόμεθα· Οὗτος δ' εἶπεν εἰς αὐτούς : Διατί εἶσθε δειλοί, ὀλιγόπιστοι; ἀμέσως δ' ἠγέρθη καὶ διέταξε τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς ἀνέμους νὰ ἡσυχάσουν, πράγματι δ' ἔγινεν εὐθὺς μεγάλη γαλήνη. Τότε ὅλοι ἐθαύμαζον καὶ ἔλεγον : Ποῖος εἶνε αὐτός, εἰς τὸν ὁποῖον ὑπακούουν καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ;

« Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἤλπισαν καὶ ἐρρῶσω αὐτούς » (Ψαλμ. κκ', 5).

### 21. Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.

(Ἰωάν. Θ', 1-41).

Μίαν ἡμέραν Σαββάτου ὁ Ἰησοῦς εἶδε καθ' ὁδὸν ἄνθρωπόν τινα, ὁ ὅποιος ἦτο τυφλὸς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του. Οἱ μαθηταὶ ἠρώτησαν τότε τὸν Σωτῆρα διατί οὗτος ἐγεννήθη τυφλός, μήπως ἡμάρτησεν αὐτός ἢ οἱ γονεῖς του. Ὁ Σωτὴρ ἀπήντησεν : οὔτε αὐτός οὔτε οἱ γονεῖς του, ἀλλ' ἐγεννήθη τυφλός, ἵνα φανερωθῆ ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ. Μόλις δ' εἶπε ταῦτα, ἔπτυσε κατὰ γῆς, ἀφοῦ δ' ἔλαβεν ἀπὸ τὸν πηλόν, ἤλειψε μὲ αὐτόν τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ τοῦ εἶπεν : Ὑπάγε νὰ νιφθῆς εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ. Οὗτος δ' ἀπῆλθε, ἐνίφθη καὶ ἐπέστρεψε βλέπων. Οἱ γείτονες καὶ οἱ γνωστοὶ του ἠπόρουν μὲ τὸ συμβάν καὶ τὸν ἔφεραν εἰς τοὺς Φαρισαίους, οἱ ὁποῖοι κατηγοροῦν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον ὅτι οὗτος εἶναι ἁμαρτωλός, ἀφοῦ ἔκαμε θαῦμα καθ' ἡμέραν Σαββάτου. Οἱ Φαρισαῖοι δηλαδή, ἐπειδὴ ἡ τετάρτη ἐντολὴ ἔλεγε νὰ τηρῆται τὸ Σάββατον ἅγιον, ἐνόμιζον ὅτι κατ' αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπεται καμμία ἐργασία, ἐνῶ δ' Ἰησοῦς μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι δὲν εἶναι ἁμαρτία νὰ ἐργαζώμεθα, ὅταν πρόκειται διὰ φιλανθρωπικὴν ἐργασίαν ἢ δι' ἐργασίαν, ἢ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ ἀναβληθῆ. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ θεραπευθεὶς τυφλὸς ἐπέμενε ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι ἁμαρτωλός, ἀλλὰ προφήτης, ὁ ὅποιος ἐστάλη παρὰ τοῦ

Θεοῦ, τὸν ἐξεδίωξαν. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἔμαθε τοῦτο, τὸν εὔρε καὶ τοῦ εἶπε : Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος : Ποῖος εἶναι, Κύριε, διὰ νὰ πιστεύσω εἰς αὐτόν ; ὁ δ' Ἰησοῦς τοῦ ἀπήντησεν. Αὐτὸς εἶναι, τὸν ὁποῖον βλέπεις καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖς. Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπε : Πιστεύω Κύριε, καὶ προσεκύνησεν αὐτόν.

«Τὸ Σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ Σάββατον» (Μάρκ. β', 27).

## 22. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Λάζαρος. Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

(Ἰωάν. ΙΑ', 1—14).

Ὅταν φίλος τις τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Λάζαρος, ὁ ὁποῖος κατῴκει εἰς κώμην τινὰ πλησίον τῶν Ἱεροσολύμων, τὴν Βηθανίαν, ἠσθένησεν, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Μαρίας καὶ Μάρθα ἐμήνυσαν εἰς αὐτόν τοῦτο. Ὁ Ἰησοῦς, μόλις ἔμαθε τὴν ἀσθένειαν τοῦ φίλου του, εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του, ὅτι δι' αὐτῆς θὰ δοξασθῆ. Ἐμείνει δὲ δύο ἡμέρας ἀκόμη εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦτο, τὴν δὲ τρίτην ἡμέραν εἶπεν εἰς τοὺς μαθητάς του : ὁ φίλος μου Λάζαρος ἐκοιμήθη, ὑπάγω νὰ τὸν ἐξυπνίσω. Οἱ μαθηταὶ του ἐνόμισαν ὅτι ὁ Σωτὴρ ὠμίλει περὶ ὕπνου, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐνόει ὅτι ἀπέθανε. Μόλις ὅμως εἶδεν ὅτι δὲν τὸν ἐνόησαν, εἶπε καθαρά : ὁ Λάζαρος ἀπέθανεν ἄς ὑπάγωμεν πρὸς αὐτόν.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὁ Λάζαρος εἶχεν ἤδη ταφῆ πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν. Ἡ Μάρθα μόλις ἔμαθεν ὅτι ἤρχετο ὁ Ἰησοῦς, ἐξῆλθεν εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ, ἡ δὲ Μαρία ἐκάθισεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἦσαν συνηθροισμένοι πολλοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι πρὸς παρηγορίαν. Μόλις συνήντησεν ἡ Μάρθα τὸν Ἰησοῦν, εἶπε πρὸς αὐτόν : Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἀπέθνησκεν· ἀλλὰ καὶ τώρα γνωρίζω ὅτι ὁ Θεὸς θὰ σοῦ δώσῃ ὅ,τι τοῦ ζητήσης. Ὁ Ἰησοῦς εἶπεν εἰς τὴν Μάρθαν : ὁ ἀδελφός σου θὰ ἀναστηθῆ. Μετ' ὀλίγον ἡ Μάρθα ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀνήγγειλεν ἰδιαίτερος εἰς τὴν Μαρίαν τὴν ἔλευσιν τοῦ Σω-

τῆρος. Αὕτη ἐξῆλθεν ἀμέσως εἰς συνάντησίν του, οἱ δὲ συγγενεῖς καὶ φίλοι, οἱ ὅποιοι ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνόμισαν ὅτι διηυθύνετο εἰς τὸ μνημεῖον διὰ τὴν κλαύσῃ καὶ τὴν ἠκολούθησαν. Μόλις ἡ Μαρία ἀπήντησε τὸν Ἰησοῦν, εἶπε πρὸς αὐτὸν γονυπετής : Κύριε, ἐὰν ἦσο ἐδῶ, δὲν θὰ ἀπέθνησκεν ὁ ἀδελφός μου. Ὁ Ἰησοῦς συνεκινήθη, ὅταν εἶδε τοὺς θρήνους αὐτῆς καὶ τῶν παρισταμένων, καὶ ἠρώτησε ποῦ ἦτο τὸ μνημεῖον τοῦ Λαζάρου. Εἶπον δ' εἰς αὐτόν : Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε· ὁ δ' Ἰησοῦς ἐδάκρυσεν. Ἔλε-



Ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.

γον δ' οἱ Ἰουδαῖοι μεταξύ των. Πόσον τὸν ἠγάπα ! Τινὲς δ' ἔλεγον : Δὲν ἠδύνατο αὐτός, ὁ ὅποιος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, νὰ κάμῃ ὥστε νὰ μὴ ἀποθάνῃ οὗτος ; Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, διέταξε νὰ σηκώσουν τὸν λίθον, ὁ ὅποιος ἐσκέπαζε τὸν τάφον. Ἡ Μάρθα τότε εἶπε πρὸς αὐτόν : Κύριε, ἐτάφη πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν φοβοῦμαι μήπως μυρρίζῃ. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐπέμενε καὶ ἀφοῦ προσηυχῆθη ἐφώνησε μεγαλοφώνως : Δάζαρε, ἔξελθε. Ἀμέσως δ' ὁ Λάζαρος ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ

τοῦ τάφου. Τότε πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων, ἐξ ὧν εἶδον τὸ συμβάν, ἐπίστευσαν εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Τὴν μνήμην τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἐορτάζει ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐν Σάββατον πρὸ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, τὴν προηγουμένην ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων. Κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην φάλλεται τὸ ἐξῆς τροπάριον : «Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν πρὸ τοῦ σοῦ πάθους πιστούμενος, ἐκ νεκρῶν ἡγείρας τὸν Λάζαρον, Χριστὲ ὁ Θεός· ὄθεν καὶ ἡμεῖς, ὡς οἱ παῖδες, τὰ τῆς νίκης σύμβολα φέροντες, σοὶ τῷ νικητῇ τοῦ θανάτου βοῶμεν : Ὁσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου». Δηλαδή : Σὺ, ὦ Χριστὲ Θεέ μας, ἐπειδὴ πρὶν ἀποθάνῃς ἤθελες νὰ βεβαιώσης ὅτι πάντες θὰ ἀναστῶμεν ἐκ νεκρῶν, ἀνέστησας τὸν Λάζαρον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, καθὼς οἱ παῖδες τότε, ὅταν εἰσῆρχεσο εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, κρατοῦμεν εἰς τὰς χεῖρας βάρια, τὰ ὁποῖα συμβολίζουν τὴν νίκην, καὶ βοῶμεν πρὸς σὲ τὸν νικητὴν τοῦ θανάτου : Θεέ, ὁ ὁποῖος κατοικεῖς εἰς τὸν οὐρανόν, σῶσον αὐτόν· ὅς εἶναι εὐλογημένος ὁ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἐρχόμενος Χριστός.  
«*Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ*» (Ἰωάν. ιζ', 25).

### 23. Ἡ Μετεμορφώσις τοῦ Σωτῆρος.

(Ματθ. ΙΖ', 1-9.—Μάρκ. Θ', 2-10.—Λουκ. Θ', 28-36).

Ὁ Ἰησοῦς μίαν ἡμέραν ἀνῆλθε μετὰ τοῦ Πέτρου, τοῦ Ἰακώβου καὶ τοῦ Ἰωάννου εἰς ὄρος ὑψηλὸν διὰ νὰ προσευχηθῇ. Ἐκεῖ δὲ ἀμέσως μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπόν του, καθὼς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἐνδύματά του ἔγιναν λευκά, ὅπως τὸ φῶς. Ἀμέσως τότε παρουσιάσθησαν ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ προφήτης Ἡλίας καὶ ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν μετὰ τὸν Ἰησοῦν. Τότε εἶπεν ὁ Πέτρος εἰς τὸν Ἰησοῦν : Κύριε, καλὸν εἶναι νὰ μείνωμεν ἐδῶ. Ἐὰν θέλῃς, ὡς κάμωμεν τρεῖς σκηνάς, μίαν δι' ἐσέ, μίαν διὰ τὸν Μωϋσῆν καὶ μίαν διὰ τὸν Ἡλίαν. Ἐνῶ ὅμως ὠμίλει ἔτι ὁ Πέτρος, φωτεινὴ νεφέλη ἐσχίασεν αὐτοὺς καὶ ἠκούσθη φωνὴ ἀπὸ τὴν νεφέλην, ἡ ὁποῖα ἔλεγεν : Οὗτος εἶναι ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, τὸν



ὅποιον ἐγὼ ἀγαπῶ. Ἀκούετε εἰς αὐτόν. Μόλις ἤκουσαν ταῦτα οἱ μαθηταί, ἐφοβήθησαν πολὺ καὶ ἔπεσαν πρηγεῖς. Τότε ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ τοὺς εἶπεν : Σηκωθῆτε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἄμα δ' ὕψωσαν τοὺς ὀφθαλμούς των δὲν εἶδον κανένα παρὰ μόνον τὸν Ἰησοῦν. Ἐνῶ δὲ κατέβαινον ἀπὸ τὸ ὄρος, παρήγγειλεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τοὺς μαθητάς του νὰ μὴ εἴπουν οὐδὲν ἐξ ὧσων εἶδον πρὸ τῆς ἀναστάσεώς του.

Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν πανηγυρίζει τὴν μνήμην τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος τὴν 6ην Αὐγούστου. Κατὰ τὴν ἐορτὴν ταύτην ψάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον : «Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει, Χριστέ ὁ Θεός, δείξας τοῖς μαθηταῖς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἠδύναντο. Δάμψον καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὸ φῶς σου τὸ αἰῶνιον πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Φωτοδότα δόξα σοι». Δηλαδή : ὦ Χριστέ Θεέ μας, μετεμορφώθης εἰς τὸ ὄρος καὶ ἔδειξας εἰς τοὺς μαθητάς σου τὴν δόξαν σου, ὡς ἠδύναντο νὰ τὴν ἴδουν. Φανέρωσε καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὲ τὴν βοήθειαν τῆς Θεοτόκου τὸ αἰώνιον σου φῶς. Δόξα εἰς σὲ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος μᾶς δίδεις τὸ φῶς.

«Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε» (Ψαλμ. δ', 7).

## ε'. Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

### 24. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ζακχαῖος.

(Λουκ. ΙΘ', 1—20).

Ὅταν μίαν φορὰν ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ἱεριχώ, συνηθροίσθη πολὺς λαὸς διὰ νὰ τὸν ἴδῃ, ἐπειδὴ εἶχε διαδοθῆ ἡ φήμη του ἀπὸ τὰ πολλὰ θαύματα, τὰ ὁποῖα ἔκαμε. Μεταξὺ ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐξήλθον διὰ νὰ τὸν ἴδουν, ἦτο καὶ εἰς προϊστάμενος τοῦ τελωνείου, ὁ πλούσιος ἀρχιτελώνης Ζακχαῖος. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἦτο μικρὸς τὸ ἀνάστημα, δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ἕνεκα τοῦ πλήθους καὶ διὰ τοῦτο ἀνῆλθεν εἰς μίαν συκομωρέαν. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς διήλθεν ἀπ' ἐκεῖ καὶ εἶδε τὸν Ζακχαῖον, εἶπε πρὸς αὐτόν :

Ζακχαῖε, νὰ καταβῆς ταχέως, διότι σήμερον θὰ μείνω εἰς τὴν οἰκίαν σου. Οὗτος δ' ἀμέσως κατέβη καὶ τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὴν οἰκίαν του μὲ χαρὰν. Πολλοί, ὅταν εἶδον ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἰσῆλθε νὰ μείνη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ζακχαίου, ἐθεώρουν τοῦτο ἄξιον κατακρίσεως, ἐπειδὴ οὗτος ἦτο ἁμαρτωλός. Ὁ Ζακχαῖος ὅμως, ὁποῖος ἐφιλοτιμήθη ἀπὸ τὴν τιμὴν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἔκαμεν ὁ Σωτὴρ, εἶπε πρὸς αὐτόν: Κύριε, τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας μου δίδω εἰς τοὺς πτωχοὺς· ἐὰν ἐξημίωσα κανένα, εἶμαι πρόθυμος νὰ τοῦ δώσω τετραπλάσιον ἀπὸ ὅ,τι τὸν ἐξημίωσα. Τότε ὁ Σω-



Ὁ Ζακχαῖος.

τὴρ εἶπε πρὸς αὐτόν: Σήμερον εἰσῆλθεν ἡ σωτηρία εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν· ἐγὼ ἦλθον διὰ νὰ σώσω τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

«Ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σώσαι τὸ ἀπολωλός» (Ματθ. 9', 10).

## 25. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρείτις.

(Ἰωάν. Δ', 1-42).

Ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος εὗρίσκετο εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἤθελε νὰ



Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρεῖτις.

ἐπανελήθη εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ δι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς Σαμαρείας, οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας δὲν εὐρίσκοντο εἰς φιλικὰς σχέσεις μὲ τοὺς Ἰουδαίους. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς ἔφθασεν εἰς μίαν πόλιν τῆς Σαμαρείας, τὴν Σιχάρ, ἐκάθισεν πλησίον εἰς μίαν πηγήν, ἣ ὁποία ἐλέγετο πηγή τοῦ Ἰακώβ. Τότε ἦλθε μία γυνὴ ἐκ Σαμαρείας, διὰ νὰ ἀντλήσῃ ὕδωρ, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἤρχισεν νὰ ἐμιλήῃ πρὸς αὐτήν. Ἀπὸ τὰς ἐμιλίαις ἡ Σαμαρεῖτις ἐνόησεν ὅτι εἶχε πρὸ αὐτῆς προφήτην, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ἠρώτησε ποῦ πρέπει νὰ λατρεύεται ὁ Θεός, εἰς τὸ ὄρος Γαριζίν, ὅπου τὸν προσεκύνοῦν οἱ Σαμαρεῖται, ἢ εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος, ὅπου τὸν προσεκύνοῦν οἱ Ἰουδαῖοι. Τότε ὁ Ἰησοῦς τῆς ἀπήντησε : Γύναι, πιστευσόν με, θὰ ἔλθῃ ὥρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς δὲν θὰ προσκυνῆται οὔτε εἰς τὸ ὄρος τοῦτο οὔτε εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς προσκυνηταὶ θὰ προσκυνοῦν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος εἶναι πνεῦμα, πνευματικῶς καὶ κατ' ἀληθῆ τρόπον πανταχοῦ, διότι εἶναι πανταχοῦ παρών. Τότε εἶπεν ἡ Σαμαρεῖτις : Ὅταν ἔλθῃ ὁ Χριστός, ἐκεῖνος θὰ μᾶς εἴπῃ δι' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ὁ δ' Ἰησοῦς τῆς ἀπήντησεν : Ἐγὼ εἶμαι ὁ Χριστός, ἐγώ, ὁ ὁποῖος σοῦ ἐμιλώ. Ἐν τῷ μεταξύ ἦλθον οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑπάγῃ νὰ φέρουν τροφάς, καὶ παρεκάλεσαν τὸν Ἰησοῦν νὰ φάγῃ, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς εἶπε : Τροφή ἰδική μου εἶναι νὰ πράττω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἡ Σαμαρεῖτις ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἶπεν εἰς τοὺς συμπατριώτας τῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν. Ἦλθον δέ τινες ἐξ αὐτῶν καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ μείνῃ εἰς τὴν πόλιν των καὶ ἔμεινε ἐκεῖ δύο ἡμέρας· κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ ἔγιναν πολλοὶ ἔτι Σαμαρεῖται μαθηταὶ του.

« Πνεῦμα ὁ Θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν » (Ἰωάν. δ', 24).

## 26. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου.

(Λουκ. ΙΒ', 13-21).

Μίαν ἡμέραν ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν εἰς ἄνθρωπος καὶ εἶπε

πρὸς αὐτόν : Διδάσκαλε, εἰπέ εἰς τὸν ἀδελφόν μου νὰ μοῦ δώσῃ τὸ ἥμισυ τῆς κληρονομίας τῶν γονέων μας, διότι ἀρνεῖται νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὁ δ' Ἰησοῦς τοῦ ἀπήντησεν : Ἄνθρωπε, ποῖος μὲ διώρισε δικαστὴν σας ; Τοῦτο μόνον λέγω εἰς σὲ καὶ τὸν ἀδελφόν σου : Προσέχετε ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν.

Διὰ νὰ ἐννοήσουν δὲ καλύτερον οἱ ἀδελφοὶ τὸ κακὸν τῆς πλεονεξίας, εἶπεν εἰς αὐτοὺς μίαν παραβολήν, δηλαδὴ μίαν διήγησιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξάγεται θρησκευτικὸν ἢ ἠθικὸν συμπέρασμα : Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου ἠϋφόρησεν ἡ χώρα καὶ δὲν ἐγνώριζε τί νὰ κάμῃ τοὺς καρπούς. Ἀντὶ λοιπὸν νὰ ἀποφασίσῃ νὰ προσφέρῃ ἐξ αὐτῶν εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἐσκέπτετο νὰ κρημνίσῃ τὰς ἀποθήκας του καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ μεγαλυτέρας καὶ ἐκεῖ νὰ συναθροίσῃ τοὺς καρπούς του διὰ νὰ δύναται νὰ λέγῃ : Ἔχω πολλὰ ἀγαθὰ διὰ πολλὰ ἔτη, ἄς ἀναπαύωμαι, ἄς τρώω, ἄς πίνω, ἄς χαίρωμαι. Ἐνῶ ὅμως ὁ πλούσιος ἐσκέπτετο ταῦτα, ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτόν : Ἀνόητε, ταύτην τὴν νύκτα θὰ ἀποθάνῃς καὶ ὅσα ἐσύναξες εἰς ποῖον θὰ μένουν ; Οὕτω θὰ συμβῆ, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, εἰς πάντα, ὁ ὁποῖος φροντίζει μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ δὲν πράττει καλὰ ἔργα καὶ ἐλεημοσύνην, ὡς θέλει ὁ Θεός.

« Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας » (Λουκ. 16', 15).

## 27) Ἡ παραβολὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου.

(Λουκ. 11', 9 14).

Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν ὑπερήφανοι καὶ ἐκαυχῶντο διὰ τὴν δικαιοσύνην των, περιεφρόνουν δὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐξῆς παραβολήν :

Δύο ἄνθρωποι ἀνῆλθον εἰς τὸ ἱερὸν διὰ νὰ προσευχηθῶν· ὁ εἰς ἦτο Φαρισαῖος, ὁ δ' ἕτερος τελώνης. Ὁ Φαρισαῖος προσηυχῆθη ὡς ἐξῆς πρὸς τὸν Θεόν : Σὲ εὐχαριστῶ, ὦ Θεέ μου, ὅτι δὲν εἶμαι, ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, κλέπτης, ἀδικος, ἁμαρτωλός, ἢ καὶ καθὼς αὐτὸς ὁ τελώνης· νηστεύω δύο φορὰς τὴν ἑβδο-



μίδα (οί Φαρισαίοι συνήθιζον νὰ νηστεύουν τὴν Δευτέραν καὶ Πέμπτην ἐκάστης ἑβδομάδος), καὶ δίδω τὸ ἐν δέκατον ἀπὸ τὴν περιουσίαν μου εἰς ἱεροὺς σκοποῦς. Ὁ τελώνης τοῦναντίον στατο μακρὰν καὶ δὲν ἐτόλμα οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς του νὰ ὀρώσῃ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἐντρεπόμενος τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀμαρτίας του, ἀλλ' ἐκτύπα τὰς χεῖρας εἰς τὸ στήθος του καὶ παρεκάλει τὸν Θεὸν λέγων: ὦ Θεέ, συγχώρησον ἐμὲ τὸν ἀμαρτω-



Ὁ Τελώνης καὶ ὁ Φαρισαῖος.

λόν. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς μαθητάς του εἶπε: Ἰὰς λέγω ὅτι αὐτὸν τὸν τελώνην ἐδικαίωσεν ὁ Θεός, διότι συνήσθάνθη τὸ σφάλμα του, καὶ ὄχι τὸν Φαρισαῖον, ὁ ὁποῖος ἐκαυχᾶτο διὰ τὴν ἀρετὴν, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχε· διότι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος καυχᾶται καὶ ὑπερηφανεύεται, θὰ ταπεινωθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐνῶν ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι ταπεινός, ἀναγνωρίζει τὰ σφάλματά του καὶ μετανοεῖ, θὰ ἀνυψωθῇ καὶ θὰ ἀνταμειφθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν.

«Ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται» (Λουκ. ιγ', 14).

## 28. Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων.

(Ματθ. ΚΕ', 1 - 13).

Ὁ Σωτὴρ θέλων νὰ μᾶς δείξη ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πάντοτε ἔτοιμοι, διότι δὲν γνωρίζομεν πότε θὰ γίνῃ ἡ μέλλουσα κρίσις, εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολὴν :

Δέκα παρθένοι ἔλαβον τὰς λυχνίας των καὶ περιέμενον νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν νυμφίον. Ἐκ τῶν παρθένων τούτων αἱ πέντε ἦσαν φρόνιμοι, αἱ δὲ πέντε μωραὶ. Αἱ πέντε φρόνιμοι ἦσαν προνοητικαὶ καὶ ἔλαβον μαζί των ἔλαιον διὰ τὰς λυχνίας των, ἐνῶ αἱ μωραὶ δὲν ἔλαβον. Ὁ νυμφίος ὅμως ἐβράδυνε νὰ ἔλθῃ καὶ, ἐπειδὴ ἔλαιον ἐνύσταξαν, ἀπεκοιμήθησαν. Ἐνῶ ἐκοιμῶντο, κατὰ τὸ μεσονύκτιον ἠκούσθη μία φωνή : Ἴδού ὁ νυμφίος ἔρχεται· ἐξέλθετε εἰς ἀπάντησίν του. Ἀμέσως ἐξύπνησαν ὅλαι αἱ παρθένοι καὶ ἤρχισαν νὰ ἐτοιμάζουσαν τὰς λυχνίας των. Ἀλλὰ τότε παρετήρησαν αἱ μωραὶ παρθένοι ὅτι δὲν εἶχον ἔλαιον διὰ νὰ τὰς ἀνάψουν καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὰς φρονίμους. Αὗται ὅμως ἠρνήθησαν νὰ δώσουν καὶ εἶπον : Δὲν σᾶς δίδομεν, διότι, ἂν σᾶς δώσωμεν, δὲν θὰ φθάσῃ οὔτε εἰς ἡμᾶς οὔτε εἰς σᾶς· πηγαίνετε νὰ ἀγοράσετε ἀπὸ τοὺς πωλοῦντας ἔλαιον. Πράγματι ἐξῆλθον αἱ μωραὶ παρθένοι διὰ ν' ἀγοράσουν ἔλαιον, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ νυμφίος καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. Ὀλίγον βραδύτερον ἦλθον καὶ αἱ μωραὶ παρθένοι καὶ ἔκρουσαν τὴν θύραν λέγουσαι : Κύριε, Κύριε ἀνοίξε μας. Ἀλλ' οὗτος ἀπήντησεν εἰς αὐτάς : Ἀληθῶς σᾶς λέγω, δὲν σᾶς γνωρίζω.

Ὡς συμπέρασμα τῆς παραβολῆς ταύτης εἶπεν ὁ Σωτὴρ πρὸς τοὺς ἀκροατάς του : Ἄς προσέχετε νὰ εἰσθε πάντοτε ἔτοιμοι, διότι δὲν γνωρίζετε πότε θὰ ἔλθῃ διὰ νὰ κρίνῃ τὸν κόσμον.

«Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται» (Ματθ. κε' 13).

29. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἐλεήμονος Σαμαρείτου.

(Λουκ. Ι', 25—37).

Μίαν ἡμέραν ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν εἰς νομικὸς καὶ τὸν ἠρώτησε : Διδάσκαλε, τί πρέπει νὰ πράξω διὰ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν παράδεισον ; Ὁ δ' Ἰησοῦς τοῦ εἶπε : Τί γράφει ὁ νόμος ; Ὁ νομικὸς ἀπήντησε : Νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν μὲ ὅλην τὴν δύναμίν μας καὶ τὸν πλησίον μας ὡς ἡμᾶς αὐτούς. Ὁ δὲ Ἰησοῦς τοῦ εἶπεν : Ὅρθῶς ἀπεκρίθης· πράττε τοῦτο καὶ θὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸν παράδεισον. Ὁ νομικὸς τότε ἠρώτησε : Καὶ ποῖος εἶναι ὁ πλησίον, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀγαπῶ ;



Ο ἐλεήμων Σαμαρείτης περιποιεῖται τὸν πληγωθέντα ὁδοιπόρον.

Τότε ὁ Ἰησοῦς εἰς ἀπάντησιν εἶπε τὴν ἐξῆς παραβολήν : Ἄνθρωπός τις ἐπήγαιεν ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ εἰς τὴν Ἱεριχὼ καὶ ἔπεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, οἱ ἔποιον τοῦ ἀφήρεσαν τὰ ἐνδύματα, τὸν ἐπλήγωσαν καί, ἀφοῦ τὸν ἀφήκαν εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν, ἀπῆλθον. Κατὰ τύχην διῆλθε τότε ἐκ τοῦ μέρους ἐκεῖνου

εἰς ἱερεὺς, ὁ ὁποῖος εἶδε μὲν τὸν τραυματίαν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δώσῃ καμμίαν προσοχήν, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ ὁμοίως ἔπραξε καὶ εἰς διάκονος. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους εἰς Σαμαρείτης, ὁ ὁποῖος διήρχετο ἀπ' ἐκεῖ, εἶδε τὸν τραυματίαν, καὶ ἂν καὶ οἱ Σαμαρείται ἦσαν ἐχθροὶ πρὸς τοὺς Ἑβραίους, τὸν ἐλυπήθη, ἐπλησίασεν, ἔδωσε τὰ τραύματά του καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν· ἀφοῦ δὲ τὸν ἔβαλεν εἰς τὸ κτήνός του, τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓν πανδοχεῖον καὶ τὸν περιποιήθη. Τὴν δ' ἐπομένην ἡμέραν ἔδωκεν εἰς τὸν πανδοχέα δύο δραχμὰς καὶ τοῦ παρήγγειλε νὰ φροντίσῃ διὰ τὸν τραυματίαν μὲ τὴν ὑπόσχεσιν νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν πανδοχέα, ἔταν ἐπανέλθῃ, ἕ,τι οὗτος ἐξοδεύσῃ περισσότερον. Τότε ἠρώτησεν ὁ Ἰησοῦς τὸν νομικόν : Τίς ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἶναι ὁ πλησίον ; Ὁ δὲ νομικὸς ἀπήντησεν : Ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν ἠλέησε. Τότε εἶπεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς : Πήγαινε καὶ πράττε καὶ σὺ ὁμοίως.

Διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης διδασκόμεθα, ὅτι πλησίον εἶναι πᾶς ἄνθρωπος ἐκτελῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται» (Ματθ. ε', 7).

### 30. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ.

(Λουκ. ΙΕ', 11—32).

Ἐπειδὴ οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς κατηγόρουν τὸν Ἰησοῦν ὅτι συναναστρέφεται μὲ τελῶνας καὶ ἁμαρτωλοὺς, εἶπεν οὗτος μεταξὺ ἄλλων τὴν παραβολὴν τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, διὰ νὰ δείξῃ ὅτι συναναστρέφεται μὲ τοιοῦτους διὰ νὰ τοὺς διορθώσῃ, διότι πολὺ χαίρει ὁ Θεὸς διὰ τὴν σωτηρίαν ἑνὸς ἁμαρτωλοῦ μετανοοῦντος.

Εἰς πατὴρ εἶχε δύο υἱούς. Ὁ νεώτερος ἐξ αὐτῶν εἶπεν εἰς τὸν πατέρα του : Πάτερ, δὸς εἰς ἐμὲ τὸ μέρος τῆς περιουσίας σου, τὸ ὁποῖον μοῦ ἀνήκει. Ὁ πατὴρ τότε ἐμοίρασεν εἰς τοὺς υἱούς του τὴν περιουσίαν. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ νεώτερος υἱὸς ἔλαβε τὰ χρήματά του καὶ ἔφυγε διὰ μακρινὴν χώραν, ἐκεῖ δὲ ταχέως διεσκόρπισε τὴν περιουσίαν του, ἐπειδὴ ἔζη ἀσώτως.

Ἄφου δ' ἔδαπάνησεν ὅλην τὴν περιουσίαν του, ἔγινε μέγας λιμὸς (πέινα). Διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ χοιροβοσκὸς ἐνὸς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκακομεταχειρίζετο τόσο, ὥστε δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ τρώγῃ οὐδ' ἀπὸ τὰ ξυλοκέρατα, τὰ ὁποῖα ἔτρωγον οἱ χοῖροι.

Τότε συνησθάνθη τὸ σφάλμα του καὶ ἐσκέφθη: Πόσοι ὑπηρεταὶ τοῦ πατρὸς μου ἔχουν ἀφθονίαν τροφῆς, ἐγὼ δὲ ἀποθνήσκω σχεδὸν τῆς πείνης! Θὰ σηκωθῶ καὶ θὰ ὑπάγω εἰς τὸν πατέρα μου καὶ θὰ τοῦ εἶπω: Πάτερ, ἡμάρτησα πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιόν σου καὶ δὲν ἀξίζω πλέον νὰ λέγωμαι υἱὸς σου, κάμε με ὡς ἓνα ἐκ τῶν ὑπηρετῶν σου. Πράγματι ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα του, ὁ ὁποῖος μόλις τὸν εἶδεν ἀπὸ μακρὰν, τὸν ἐλυπήθη, ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τὸν κατεφίλησε. Τότε εἶπεν ὁ υἱὸς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν πατέρα του: Πάτερ, ἡμάρτησα πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιόν σου καὶ δὲν ἀξίζω πλέον νὰ ὀνομασθῶ υἱὸς σου. Ἀμέσως ὁ πατήρ του τὸν συνεχώρησε καὶ ἐφώναξε τοὺς δούλους του, εἰς τοὺς ὁποίους εἶπε: Φέρετε τὴν ἔνδυμασίαν, τὴν ὁποῖαν ἐφόρει πρὶν, καὶ ἐνδύσατε αὐτόν· θέσατε δακτυλίδιον εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας του· φέρετε δὲ καὶ τὸν παχὺν μόσχον διὰ νὰ φάγωμεν καὶ νὰ χαρῶμεν, διότι ὁ υἱὸς μου οὗτος ἦτο νεκρὸς καὶ ἀνέζησεν, εἶχε χαθῆ καὶ εὐρέθη. Καὶ ἐπανηγύριζον ὅλοι.

Ὁ υἱὸς ὁ πρεσβύτερος ἦτο εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ὅταν ἐπέτρεφε καὶ ἐπλησίαζεν εἰς τὴν οἰκίαν, ἤκουσε μουσικὴν καὶ χορόν· ἐφώναξεν ἓνα παιδα καὶ τὸν ἠρώτησε τί συμβαίνει· ὅταν δ' ἔμαθε παρ' αὐτοῦ ὅτι ὅλα αὐτὰ γίνονται διὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀδελφοῦ του, ἐθύμωσε καὶ δὲν ἤθελε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν οἰκίαν. Τότε ἦλθεν ὁ πατήρ του πρὸς αὐτόν καὶ τὸν παρεκάλει νὰ εἰσέλθῃ· οὗτος ὅμως ἐπέμενε καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα του: Ἐγὼ τόσα ἔτη σὲ ὑπηρετῶ καὶ οὐδέποτε μοῦ ἔδωκες ἓν ἐρίφιον νὰ διασκεδάσω μὲ τοὺς φίλους μου· ὅταν δ' ἦλθεν αὐτὸς ὁ ἄσωτος υἱὸς σου, ὁ ὁποῖος ἔδαπάνησε τὴν περιουσίαν του εἰς διασκεδάσεις, ἔσφαξες πρὸς χάριν του τὸν παχὺν μόσχον. Ὁ δὲ πατήρ



τοῦ ἀπίντησε: Τέκνον μου, σὺ ἦσο πάντοτε μαζί μου καὶ ὅλα τὰ ἰδικά μου πράγματα εἶναι καὶ ἰδικά σου· ἔπρεπε δὲ καὶ σὺ νὰ χαρῆς, διότι ὁ νεκρὸς ἀδελφός σου ζῆ πάλιν καὶ διότι αὐτός, ὁ ὁποῖος εἶχε χαθῆ, εὗρέθη.

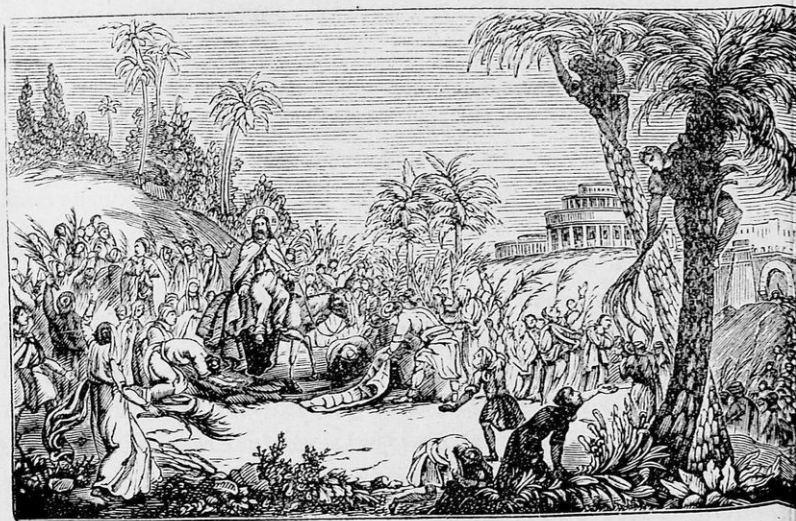
«Χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι» (Λουκ. ιε', 10).

## Ζ'. Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΒΔΟΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

### 31. Ἡ εἰσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα.

(Ματθ. ΚΑ', 1-11.—Μάρκ. ΙΑ', 1-11.—Λουκ. ΙΘ', 29-44.—  
Ἰωάν. ΙΒ', 12-19).

Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἀνέστησε τὸν Λάζαρον εἰς τὴν Βηθανίαν, ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ νὰ ἐορτάσῃ τὸ Πάσχα. Καθ' ὁδόν, ὅταν ἔφθασεν εἰς τὸ χωρίον Βηθφαγή, πλησίον τοῦ



Θριαμβευτική εἰσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα.

ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ἐφώνησε δύο μαθητάς του καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς: Πηγαίνετε εἰς τὴν ἀπέναντι κώμην καὶ φέρετέ μου μίαν ὄνον, τὴν ὁποῖαν θὰ εὔρετε δεδεμένην, καὶ ἓνα πῶλον (τὸ

μικρὸν τῆς ὄνου). Τοῦτο ἔπραξαν οἱ μαθηταὶ καὶ ἔφεραν τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, ἔθεσαν τὰ ἐνδύματά των ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐκάθισεν ὁ Ἰησοῦς, ταιουτοτρόπως δ' εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ὁ λαός, ὁ ὁποῖος εἶχε μάθει ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἀνέστησε τὸν Δάξαρρον, ἐξῆλθεν εἰς τὰς ὁδοὺς νὰ τὸν ὑποδεχθῆ, πρὸς τιμὴν τοῦ δ' ἔστρωνε τὰ ἐνδύματά του εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ ἐπέστρωνε τὴν ὁδὸν μὲ κλάδους φοινίκων, ὅπως ὑπεδέχοντο τοὺς νικητάς, διότι καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶχε νικήσει τὸν θάνατον. Μόλις ἐνεφανίσθη ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὄχλος, ὁ ὁποῖος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας βάρια, ἦτοι κλάδους φοινίκων, ἔψαλλεν : «Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν ταῖς ὑψίστοις». Δηλαδή : Θεέ, σῶσον τὸν ἀπόγονον τοῦ Δαβὶδ· ὡς εἶναι εὐλογημένος αὐτός, ὁ ὁποῖος ἔρχεται κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Θεέ, σῶσον αὐτόν, σὺ ὁ ὁποῖος κατοικεῖς εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Τὴν μνήμην τῆς θριαμβευτικῆς εἰσόδου τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα πανηγυρίζει ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων, μίαν Κυριακὴν πρὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα, ὅτε διαίερονται βάρια εἰς τοὺς πιστοὺς.

«Ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με» (Ματθ. ι'. 40).

### 32. Ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατὰ τῶν Φαρισαίων.

(Ματθ. ΚΓ', 1—39).

Οἱ Φαρισαῖοι ἦσαν ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι προσεποιούνοτο τοὺς ἀσεβεῖς, ἐνῶ ἦσαν ἀσεβέστατοι· ὠμίλουν διὰ τὴν ἠθικὴν, ἔπραττον ὅμως ἀνηθικούς πράξεις· ἐτήρουν ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς διατάξεις, παρημέλουν ὅμως τὰ καθήκοντα πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον.

Διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ, ὁ ὁποῖος ἀπηχθάνετο τὴν ὑποκρισίαν, ἤλεγχε σφοδρότατα τοὺς Φαρισαίους. Εἶπε δὲ περὶ αὐτῶν εἰς τὸν λαόν : Πράττετε ὅσα λέγουν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, ὅτι ὅμως πράττουν, μὴ πράττετε, διότι λέγουν καλοὺς λόγους, ἀλλὰ πράττουν κακὰ ἔργα. Ὅτι πράττουν, πράττουν

μόνον διὰ νὰ φανοῦν καὶ ἐπιζητοῦν τιμὰς καὶ δόξας ἐφημέρους, διότι εἶναι ὑπερήφανοι.

Ἄλλοίμονόν σας, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι δολιεύεσθε τὰς χήρας καὶ τοὺς ἀπροστατεύτους ἀνθρώπους. Σεῖς εἶσθε ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ ὅποιοι φροντίζετε διὰ τὰ μικρὰ πράγματα, ἀδιαφορεῖτε δὲ διὰ τὰ μεγάλα. Ἄλλοίμονόν σας, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, οἱ ὅποιοι φροντίζετε νὰ φαίνεσθε μόνον καλοί, ἀδιαφορεῖτε δ' ἂν εἶσθε ὁμοιάζετε ἀληθῶς μὲν τάφους, οἱ ὅποιοι ἐξωτερικῶς εἶναι κεκοσμημένοι, ἐσωτερικῶς δὲ εἶναι πλήρεις ἀκαθαρσίας· οὕτω καὶ σεῖς ἐξωτερικῶς μὲν φαίνεσθε εἰς τοὺς ἀνθρώπους δίκαιοι, ἐσωτερικῶς δὲ εἶσθε πλήρεις ὑποκρισίας καὶ ἁμαρτίας. Σεῖς εἶσθε ἐκαῖνοι, οἱ ὅποιοι φονεύετε τοὺς προφήτας, ἀλλὰ τέλος θὰ τιμωρηθῆτε.

«Ὁὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς (Ματθ. ζ', 21).

### 33. Τὸ ἀνώτατον συμβούλιον καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα.

(Ματθ. ΚΖ', 3-5 καὶ 14-16. — Μάρκ. ΙΔ', 1-2 καὶ 10-14. — Λουκ. ΚΒ', 1-6).

Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐφθόνον τὸν Ἰησοῦν, ἐπειδὴ ἔβλεπον τὰ θαύματά του, καὶ ὠργίζοντο, ἐπειδὴ οὗτος ἤλεγχε τὴν ὑποκρισίαν καὶ τὰς ἁμαρτίας των· διὰ τοῦτο ἐζήτησαν εὐκαιρίαν νὰ τὸν θανατώσουν. Συνήλθον λοιπὸν ὅλοι αὐτοί, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὸ ἀνώτατον συνέδριον τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συλλάβουν τὸν Ἰησοῦν διὰ δόλου καὶ νὰ τὸν φονεύσουν, οὐχὶ ὅμως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, διὰ νὰ μὴ ἐγερθῆ ἄνευ θόρυβου μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὁ ὅποιος ἠγάπα καὶ ἐτίμα αὐτόν.

Τότε ἦλθε πρὸς αὐτοὺς εἰς ἓκ τῶν δώδεκα μαθητῶν, ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, καὶ εἶπε : Τί μοῦ δίδετε διὰ νὰ σᾶς τὸν παραδώσω ; Οὗτοι δὲ τοῦ ὑπεσχέθησαν τριάκοντα ἀργυρᾶ νομίσματα

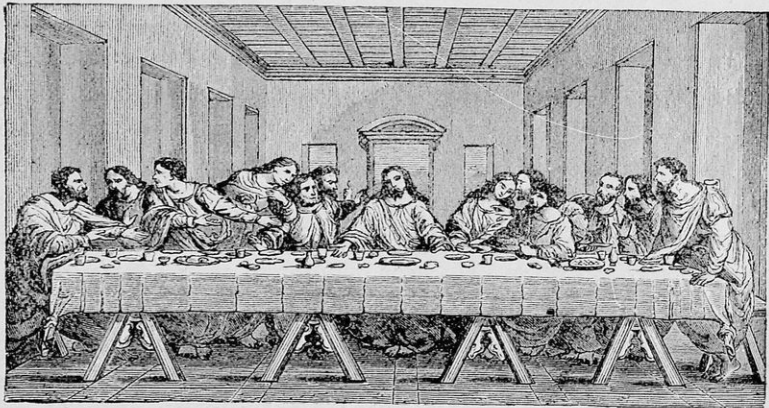
Ἄπο τότε ἐζήτει ὁ Ἰούδας εὐκαιρίαν νὰ παραδώσῃ τὸν Ἰησοῦν εἰς μέρος ἀπόκεντρον, διὰ νὰ μὴ τοῦ φέρουν ἀντίπραξιν οἱ ὀπαδοὶ του.

«Ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήπτης» (Παροιμ. ιε', 27).

### 34. Ὁ μυστικὸς δεῖπνος.

(Ματθ. Κζ', 17 κ. ἐ. — Μάρκ. ΙΔ', 12 κ. ἐ. — Λουκ. ΚΒ', 7 κ. ἐ. Ἰωάν. ΙΓ', 1 κ. ἐ).

Ὅταν ἔφθασεν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ἡμέρα Πέμπτη τῆς ἑβδομάδος, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἑβραῖοι ἔτρωγον τὸν ἀμνὸν τοῦ Πάσχα, εἶπον οἱ μαθηταὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν, ὁ ὁποῖος εὕρισκετο εἰς τὴν Βηθανίαν : Ποῦ θέλεις νὰ φάγωμεν τὸν ἀμνόν ;



Ὁ Μυστικὸς δεῖπνος.

Τότε εἶπεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην : Θὰ ὑπάγετε εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ θὰ εὑρετε καθ' ὁδὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος θὰ φέρῃ ὑδρίαν πλήρη ὕδατος· ἀκολουθήσατέ τον, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ εἰσέλθῃ, εἰσέλθετε καὶ σεῖς καὶ εἶπατε εἰς τὸν οἰκοδεσπότην ὅτι θέλω νὰ σᾶς ὀρίσῃ τὸ μέρος, ὅπου θὰ φάγωμεν τὸν ἀμνὸν τοῦ Πάσχα, αὐτὸς δὲ θὰ σᾶς δείξῃ μίαν μεγάλην αἴθουσαν· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε τὸ δεῖπνον. Οἱ μαθηταὶ

ἦλθον καὶ εὗρον ὄλα, ὅπως εἶπεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἤτοι-  
μασαν τὸν δεῖπνον. Τὴν ἐσπέραν, ὅταν ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ δεῖ-  
πνου, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τὴν Βηθανίαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ  
καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοὺς δώδεκα μαθητάς του.  
Τότε εἶπεν εἰς αὐτούς: Εἶχον μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ φάγω μαζὶ  
σας τὸν ἄμνον τοῦ Πάσχα, πρὶν ἀποθάνω. Κατόπιν ὁ Ἰησοῦς διὰ  
νὰ δώσῃ εἰς τοὺς μαθητάς του παράδειγμα ταπεινοφροσύνης, τὴν  
ὁποίαν ἐθεώρει ὡς τὴν μεγίστην ἀρετὴν, ἐσηκώθη ἀπὸ τὴν τρά-  
πεζαν καὶ ἐνίψε τοὺς πόδας των.

Ὑστερον ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη πολὺ καὶ εἶπεν: Ἀληθῶς σὰς  
λέγω ὅτι εἰς ἀπὸ σὰς θὰ με παραδώσῃ. Οἱ μαθηταὶ ἐκπληκτοὶ  
καὶ λυπημένοι ἔβλεπον ἀλλήλους καὶ δὲν ἐνόουν περὶ τίνος  
ἔλεγε ταῦτα ὁ Ἰησοῦς καὶ ὄλοι ἠρώτων αὐτόν: Μήπως εἶμαι  
ἐγὼ; Τότε ὁ Ἰωάννης, ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, ἐρωτᾷ  
αὐτὸν ποῖος εἶναι ὁ προδότης, ὁ δ' εἶπεν: Ἐκεῖνος εἶναι, εἰς τὸν  
ὁποῖον ἐγὼ θὰ δώσω τεμάχιον ἄρτου. Ἔδωκε δ' ἀμέσως εἰς τὸν  
Ἰούδαν καὶ τοῦ εἶπεν: Ὅ,τι θέλεις νὰ κάμῃς, κάμε το ταχέως.  
Ὁ δ' Ἰούδας ἐξῆλθε. Τότε ὁ Ἰησοῦς ἔλαβεν ἄρτον, τὸν ἠψύ-  
γησε, τὸν ἔκοψεν εἰς τεμάχια καὶ ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς νὰ  
φάγουν λέγων: Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. Ὑστε-  
ρον ἔλαβε τὸ ποτήριον καί, ἀφοῦ ἠψυχάριστησε τὸν Θεόν, ἔδωκεν  
εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπε: Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά  
μου. Συνέστησε δὲ νὰ κάμουν τοῦτο πάντοτε εἰς ἀνάμνησίν του.  
Τέλος ὁ Ἰησοῦς ἔδωκε διαφόρους συμβουλάς εἰς τοὺς μαθητάς  
του καὶ κυρίως συνέστησεν εἰς αὐτοὺς νὰ ἀγαπῶνται μεταξύ των,  
ὅπως αὐτὸς τοὺς ἀγαπᾷ.

Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγά-  
πην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωάν. ιγ', 35).

### 35. Ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ.

(Ματθ. Κς', 36—56. — Μάρκ. ΙΔ', 32—52. — Λουκ. ΚΒ', 39—53).

Ἀφοῦ ὁ Ἰησοῦς ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητάς του τὰς τελευταίας  
ὁδηγίας καὶ παρηγόρησεν αὐτούς, ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ τοὺς στείλῃ



τὸ ἅγιον Πνεῦμα πρὸς παρηγορίαν καὶ βοήθειαν, ἠγγέρθη κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς Πέμπτης ἀπὸ τὴν τράπεζαν διὰ νὰ ἔλθῃ μετὰ τῶν μαθητῶν του εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρου τῶν ἐλαιῶν, εἰς ἓνα ἀγρόν, ὃ ὀνομάζετο Γεθσημανῆ, ἔπου ὑπῆρχε καὶ κήπος. Καθ' ὅδον προεῖπεν εἰς τοὺς μαθητάς του ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν νύκτα θὰ δοκιμασθῇ ἡ πίστις των. Ὁ Πέτρος τότε διεβεβαίωσεν ἔτι τοῦλάχιστον αὐτὸς θὰ μείνῃ ἀκλόνητος εἰς τὴν πίστιν του,



Ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ.

ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἀπῆντησεν : Ἀληθῶς σοῦ λέγω, πρὶν φωνάξῃ ὁ ἀλέκτωρ θὰ μὲ ἀπαρνηθῆς τρεῖς φορές. Ὁ Πέτρος ὅμως τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι, καὶ ἂν πρέπη νὰ ἀποθάνῃ, δὲν θὰ τὸν ἀρνηθῇ. Ὁμοίως δ' ἔλεγον καὶ οἱ ἄλλοι μαθηταί.

Τέλος ἔφθασαν εἰς Γεθσημανῆ, καὶ ἀφοῦ ἀφῆκεν εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ κήπου τοὺς ἄλλους μαθητάς του, ἔλαβε μαζί του τοὺς τρεῖς προφιλεστέρους μαθητάς του, τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἤρρισε νὰ λυπῆται καὶ νὰ τaráσσειται, διότι ἔβλεπε τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων. Τότε εἶπε πρὸς τοὺς τρεῖς μαθητάς του : Ἡ ψυχὴ μου εἶναι παρὰ πολὺ

λυπημένη· μείνατε μαζί μου. Ἀφῆκε δ' αὐτούς, καὶ ἀφοῦ ἀπεμακρύνθη ὀλίγον, ἔπεσε κατὰ γῆς πρηγῆς καὶ ἤρχισε νὰ προσεύχεται καὶ νὰ λέγῃ : Πάτερ μου, ἂν εἶναι δυνατόν, ἄς ἀποφύγω τὸ μαρτύριον· ἀλλ' ἄς μὴ γίνῃ, ὡς θέλω ἐγώ, ἀλλ' ὅπως θέλεις σύ. Μόλις εἶπε ταῦτα, ἐπέστρεψε πρὸς τοὺς μαθητάς του, ἀλλὰ τοὺς εὔρε νὰ κοιμῶνται καὶ τοὺς ἐπέπληξε, διότι δὲν ἠδυνήθησαν ὀλίγην ὥραν ν' ἀγρυπνήσουν μαζί του· ἦλθε δὲ δευτέραν φοράν νὰ προσευχηθῆ καὶ, ὅταν ἐπέστρεψε, τοὺς εὔρε πάλιν νὰ κοιμῶνται καὶ ἐπανελάθεν εἰς αὐτούς τοὺς ἰδίους λόγους. Ἦλθε δὲ καὶ διὰ τρίτην φοράν νὰ προσευχηθῆ, ὅταν δ' ἐπέστρεψε καὶ εἶδε τοὺς μαθητάς του νὰ κοιμῶνται, εἶπεν εἰς αὐτούς : Ἀφοῦ θέλετε νὰ κοιμᾶσθε, ἄς κοιμᾶσθε· ἰδοὺ ὅμως ἔφθασεν ἡ ὥρα, ὅτε θὰ παραδοθῶ εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. Σηκωθῆτε, ἔφθασεν ὁ προδότης.

Ἐνῶ δ' ἔλεγε ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ἐπλησίασεν ὁ Ἰούδας, συνοδευόμενος ἀπὸ ὄχλον πολλὸν μὲ λυχνίας, μαχαίρας καὶ ξύλα. Ὁ Ἰησοῦς τότε λέγει πρὸς αὐτούς : Τίνα ζητεῖτε ; Ἐκεῖνοι ἀπήντησαν : Τὸν Ἰησοῦν τὸν ἐκ Ναζαρέτ. Ὁ Ἰησοῦς ἀπαντᾷ : Ἐγὼ εἶμαι. Ἀμέσως δ' ἐπλησίασεν ὁ Ἰούδας καὶ ἐφίλησε τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ ἐνοήσουν οἱ ὑπηρέται τῶν ἀρχιερέων καὶ οἱ στρατιῶται ὅτι αὐτὸς ἦτο διὰ νὰ τὸν συλλάβουν, ὅπως εἶχον συμφωνήσει. Τότε συνελήφθη ὁ Ἰησοῦς.

Οἱ μαθηταὶ ἠθέλησαν ν' ἀντιστοῦν, ὁ Πέτρος μάλιστα ἔκοψε μὲ τὴν μάχαιράν του τὸ οὖς δούλου τινὸς τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ Ἰησοῦς ὅμως τοῦ εἶπε νὰ θέσῃ τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην της, καὶ ἐθεράπευσε τὸ οὖς τοῦ δούλου. Εἶπε δ' εἰς τοὺς μαθητάς ὅτι ὀφείλει νὰ μαρτυρήσῃ, διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον.

«Γενηθήτω τὸ θέλημά σου» (Μαθ. 5', 10).

### 36. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Ἄννα καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου.

(Ἰωάν. ΙΗ', 12-27).

Ὅταν συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, τὸν ἔφεραν δεδεμένον πρὸς τὸν πρῶτον ἀρχιερέα Ἄνναν, ὁ ὁποῖος ἐτιμᾶτο πολὺ ἀπὸ τὸν λαὸν καὶ

ἦτο πενθερός τοῦ ἀρχιερέως τοῦ ἔτους ἐκείνου, τοῦ Καϊάφα. Ὁ Ἄννας ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν ποία εἶναι ἡ διδασκαλία του καὶ ποιοὶ οἱ μαθηταὶ του. Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν : Ἐγὼ ἐδίδαξα πάντοτε δημοσίᾳ, οὐχὶ δὲ κρυφίως· τί μὲ ἐρωτᾷς; Ἐρώτησόν τινα ἀπὸ ὧσους μὲ ἤκουσαν. Τότε εἰς ἐκ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Ἄννα ἐρράπισε τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπε : Τοιοῦτοτρόπως ἀποκρίνεσαι εἰς τὸν ἀρχιερέα; Ὁ δ' Ἰησοῦς ἀπήντησεν : Ἐὰν εἰπὸν τι κακόν, εἰπέ αὐτὸ εἰς ἐμέ, ἐὰν δ' ὠμίλησα καλῶς, διατί μὲ δέρεις; Τότε ὁ Ἄννας ἔστειλε τὸν Ἰησοῦν δέσμιον πρὸς τὸν ἀρχιερέα Καϊάφαν. Τὸν Ἰησοῦν εἶχον ἀκολουθήσει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἄννα δύο μαθηταὶ του, ὁ Πέτρος καὶ ὁ Ἰωάννης, καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης, ὁ ὁποῖος ἦτο γνωστὸς εἰς τὸν ἀρχιερέα, κατάρθρωσε νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς οἰκίας· ὁ Πέτρος ὅμως ἴστατο ἔξω πλησίον τῆς θύρας τῆς οἰκίας. Ὁ Ἰωάννης εἶπε τότε εἰς τὴν θυρωρὸν νὰ εἰσαγάγῃ τὸν Πέτρον ἐντὸς τῆς οἰκίας· ἐνῶ δ' αὕτη εἰσήγεν αὐτόν, τὸν ἠρώτησε μήπως εἶναι μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ δὲ Πέτρος ἠρνήθη τοῦτο. Ὅτε δ' ὁ Ἰησοῦς ὠδηγεῖτο πρὸς τὸν Καϊάφαν, ὁ Πέτρος εὐρίσκειτο ἀκόμη εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Ἄννα μὲ τοὺς ὑπηρέτας του καὶ ἐθερμαίνετο πλησίον τῆς πυρᾶς, διότι ἦτο ψυχρός. Τότε ἠρωτήθη ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν ὁ Πέτρος διὰ δευτέραν καὶ διὰ τρίτην φοράν, ἐὰν εἶναι καὶ αὐτὸς μαθητῆς τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλ' ὁ Πέτρος καὶ πάλιν ἠρνήθη. Μετὰ δὲ τὴν τρίτην ἄρνησιν ἀμέσως ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ, ὡς εἶχε προείπη ὁ Χριστός. Τότε ἐνεθυμήθη ὁ Πέτρος τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ καὶ, ἀφοῦ ἐξῆλθεν ἔξω ἀπὸ τὴν οἰκίαν, ἔκλαυσε πικρῶς.

«*Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κησασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν*» (Λουκ. κ', 19). — «*Ὅστις ἂν ἀρνησῆται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς*» (Ματθ. ι', 33).

### 37. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ συνεδρίου καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα.

(Ματθ. ΚΓ', 57-68 καὶ ΚΖ', 3.10).

Ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ Ἄννα φέρεται δεδεμένος εἰς τὴν οἰ-

κίαν τοῦ Καϊάφα, ὅπου εἶχον συναθροισθῆ οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ γραμματεῖς, καὶ οἱ πρεσβύτεροι, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τὸ μέγα συνέδριον τῶν Ἰουδαίων.

Ἄφου παρουσιάσθησαν διάφοροι ψευδομάρτυρες κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, χωρὶς νὰ φέρουν σοβαρὰς κατηγορίας, τέλος παρουσιάσθησαν δύο, οἱ ὅποιοι εἶπον ὅτι ἤκουσαν τὸν Ἰησοῦν νὰ λέγῃ, ὅτι δύναται νὰ κρημνίσῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας νὰ τὸν οἰκοδομήσῃ. Ὁ Ἰησοῦς εἶχεν εἰπῆ πράγματι τοῦτο ἐννοῶν τὴν ταφήν καὶ τὴν μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνάστασιν τοῦ σώματός του, τὸ ὅποιον ἦτο ναὸς τοῦ Θεοῦ. Οἱ Ἑβραῖοι ὁμῶς τὸν παρεξήγησαν καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἔλεγε ταῦτα διὰ τὸν ναὸν τοῦ Σολομῶντος· εἰς τὸν ὅποιον ἐπίστευον ὅτι κατοικεῖ αὐτὸς ὁ Θεός.

Τότε ὁ Καϊάφας εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν: Ἀκούεις, τί σε κατηγοροῦν οὗτοι; Τί ἔχεις νὰ ἀπαντήσης; ὁ δ' Ἰησοῦς ἐσιώπα. Τότε εἶπεν ὁ Καϊάφας: Σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ νὰ μὴς εἴπῃς εἶσαι σὺ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ δ' Ἰησοῦς ἀπήντησε: Ναί, ἐγὼ εἶμαι. Ὁ ἀρχιερεὺς, μόλις ἤκουσε τὴν ὁμολογίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὠργίσθη παρὰ πολὺ, καὶ εἶπεν; Οὗτος ἐβλασφήμησε· δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην ἀπὸ μάρτυρας. Ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν του. Σεῖς τί νομίζετε; Ὅλοι δ' ἀπήντησαν ὅτι πρέπει νὰ θανατωθῆ. Τότε ἤρχισαν οἱ παριστάμενοι νὰ πτύουν τὸν Σωτήρα, νὰ τὸν βραβίζουν καὶ νὰ τὸν περιπαίζουν λέγοντες: Προφήτευσον, Χριστέ, ποῖος σὲ ἐκτύπησεν! Ὁ Ἰούδας, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς κατεδικάσθη εἰς θάνατον, μετενόησε διὰ τὴν πράξιν του καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὰ ὅποια εἶχε λάβει διὰ τὴν προδοσίαν καὶ κατόπιν ἐξελθὼν ἀπήγγυονίσθη.

«Ὁὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρία ψευδῆ» (Ἐξῆδ. κ', 16). — «Τὰ ὀψώνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος» (Ῥωμ. ε', 23).

### 38. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου.

(Ματθ. ΚΖ', 11-32.—Μάρκ. ΙΕ', 1-21.—Λουκ. ΚΓ', 1-32.—

Ἰωάν. ΙΗ', 28-ΙΘ', 16).

Τὸ πλῆθος παρέλαβε κατὰ τὰ ἐξημερώματα τῆς Παρασκευῆς.

τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τῆς οἰκίας τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα καὶ ἔφερον αὐτὸν πρὸ τοῦ Ῥωμαίου ἡγεμόνος τῆς χώρας Ποντίου Πιλάτου, διὰ τὰ ἐπικυρώσῃ οὗτος τὴν ἀπόφασιν τῆς καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ εἰς θάνατον. Ὁ Πιλάτος ἠρώτησε τίνα κατηγορίαν φέρουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. Τὸ πλῆθος ἀπήντησεν: Ἐὰν δὲν ἦτο κακοποιός, δὲν θὰ τὸν ὠδηγοῦμεν ἐνώπιόν σου. Ὁ Πιλάτος εἶπε: Λάβετέ τον καὶ δικάσατέ τον, ὅπως ὀρίζει ὁ μωσαϊκὸς νόμος. Ὁ λαὸς τότε ἀπήντησεν: Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν δικαίωμα νὰ τὸν θανατώσωμεν· τὸν κατηγοροῦμεν ὅμως, ὅτι λέγει πῶς εἶναι βασιλεὺς, ἐνῶ ἡμεῖς ἓνα μόνον γνωρίζομεν βασιλέα τῆς Ῥώμης. Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἔλεγεν οὐδὲ λέξιν καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα διὰ τὴν ἀπολογίαθῆν, τόσον ὥστε ὁ Πιλάτος ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν: Εἶσαι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν: Ἐγὼ δὲν εἶμαι βασιλεὺς, ὡς οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς· ἐὰν ἦμην τοιοῦτος βασιλεὺς, οἱ ὑπηρέται μου θὰ μὲ ἤλευθέρωνον ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν μου. Ὁ Πιλάτος εἶπε: Λοιπὸν εἶσαι βασιλεὺς; Ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν: Σὺ λέγεις ὅτι εἶμαι βασιλεὺς. Ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον διὰ τὰ διδάξω τὴν ἀλήθειαν· Ὁ δὲ Πιλάτος τότε εἶπε πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: Ἐγὼ δὲν εὐρίσκω καμμίαν κατηγορίαν δι' αὐτόν. Ἐπειδὴ δ' ἔβλεπε τὴν ἀθωότητα τοῦ Ἰησοῦ, ἐσκέπτετο πῶς νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ. Κατὰ τὴν συνήθειαν λοιπόν, ἢ ὅποια ὑπῆρχεν, εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα νὰ ἐλευθερώνεται εἰς ἓκ τῶν Ἑβραίων καταδικῶν, ἀφοῦ ἠρωτᾶτο ἡ γνώμη τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, ἠρώτησεν ὁ Πιλάτος τὸν λαὸν ποῖον θέλει νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Ἰησοῦν ἢ τὸν Βαραββᾶν, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι, ἐπειδὴ ὁ Βαραββᾶς ἦτο φοβερὸς κακοῦργος, ὁ λαὸς θὰ προετίμα τὸν Ἰησοῦν. Ὁ λαὸς ὅμως ἐρεθιζόμενος ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς ἐφώναξε: τὸν Βαραββᾶν. Ὁ Πιλάτος ἠρώτησε: Καὶ τί νὰ κάμω τὸν Ἰησοῦν; Ὁ δὲ λαὸς ἀπήντα: Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ὁ Πιλάτος τότε διέταξε νὰ μαστιγώσουν τὸν Ἰησοῦν, νὰ τὸν ἐνδύσουν μὲ πορφυροῦν ἐνδυμα καὶ νὰ θέσουν εἰς τὴν κεφαλὴν του στέφανον ἐξ ἀκανθῶν· οὕτω δὲ ἐνδεδυμένον παρουσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν ὄχλον καὶ εἶπεν: Ἴδε ὁ ἄνθρωπος· δηλαδή, νὰ ὁ



ἄνθρωπος ποῦ θέλετε νὰ σταυρώσετε· ἀξίζει νὰ γίνεταί τόσος θόρυβος δι' αὐτόν ; Ἀξίζει νὰ καταδικασθῆ αὐτός ὁ ἄνθρωπος εἰς θάνατον ;

Ἄλλ' οὔτε μὲ αὐτὸ ἠρώχασαν οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι ἐξηκολούθουν νὰ φωνάζουν : Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Ἐπειδὴ δ' ἐβλεπον ὅτι ἐδίσταζεν ὁ Πιλάτος, ἤρχισαν νὰ τὸν ἀπειλοῦν ὅτι, ἐὰν ἀθώωσῃ τὸν Ἰησοῦν, ὁ ὅποιος λέγει τὸν ἑαυτὸν του βασιλέα, σημαίνει ὅτι δὲν εἶναι φίλος τοῦ ἀληθοῦς βασιλέως, τοῦ Καίσαρος τῆς Ῥώμης. Τότε ὁ Πιλάτος, μόλις εἶδεν ὅτι ἠδύνατο νὰ παρεξηγηθῆ ἀπὸ τὸν Καίσαρα, παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν ὄχλον διὰ νὰ σταυρώσουν αὐτόν.

«Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ» (Ἰωάν. ιγ', 37).

### 39. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. ΚΖ', 33-56.— Μάρκ. ΙΕ', 20-41.— Λουκ. ΚΓ', 26-49.— Ἰωάν. ΙΘ', 17-37).

Οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παρέλαβον τὸν Ἰησοῦν διὰ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὸν Γολγοθᾶν, ἔξω τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπου ἐξετελοῦντο αἱ θανατικαὶ ἐκτελέσεις. Ἐθάσταζε δ' αὐτὸς ὁ Σωτήρ τὸν σταυρόν, ἐπειδὴ ὅμως ἐκουράσθη καθ' ὁδόν, διέταξαν ἄνθρωπόν τινα, καλούμενον Σίμωνα, ἀπὸ τὴν Κυρήνην τῆς Ἀφρικῆς νὰ σηκώσῃ τὸν σταυρόν. Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὸν Γολγοθᾶν, τὴν πρωίαν τῆς Παρασκευῆς, ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν καὶ δύο κακούργους, ἓνα ἐκ δεξιῶν του καὶ ἄλλον ἐξ ἀριστερῶν του. Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ ἐτέθη ἡ ἐπιγραφή εἰς τρεῖς γλώσσας, ἑβραϊκὴν, ἐλληνικὴν καὶ λατινικὴν, διὰ τῆς ὁποίας ἐδηλοῦτο ὁ λόγος τῆς καταδίκης τοῦ Ἰησοῦ : Ἰησοῦς Ναζωραῖος βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ἀφοῦ δ' ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, οἱ στρατιῶται διέμοιράσθησαν τὰ ἐνδύματά του. Πολλοὶ ἐπλησίαζον εἰς τὸν σταυρόν καὶ ὕβριζον καὶ περιέπαιζον τὸν Ἰησοῦν. Οὗτος δ' ἔλεγε : Πάτερ, συγχώρησον αὐτούς, διότι δὲν γνωρίζουν τί πράττουν. Εἰς

δ' ἀπὸ τοὺς κρεμαμένους εἰς τὸν σταυρὸν κακούργους περιέπαιζε καὶ αὐτὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγεν : ἂν εἶσαι ὁ Χριστὸς, σῶσον τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἡμᾶς. Ὁ ἄλλος ὅμως κακούργος ἐπέπληχτεν αὐτὸν καὶ ἔλεγε : Δὲν φοβεῖσαι τὸν Θεόν ; ἡμεῖς μὲν δικαίως τιμωρούμεθα, οὗτος ὅμως δὲν ἔπραξεν οὐδὲν κακόν· καὶ



Ἡ σταύρωσις.

ἀφοῦ ἐστράφη πρὸς τὸν Ἰησοῦν, εἶπε : Κύριε, ἄς με ἐνθυμηθῆς εἰς τὴν βασιλείαν σου. Ὁ δ' Ἰησοῦς τοῦ ἀπήντησεν : Ἀληθῶς σοῦ λέγω, σήμερον θὰ εἶσαι μαζί μου εἰς τὸν παράδεισον.

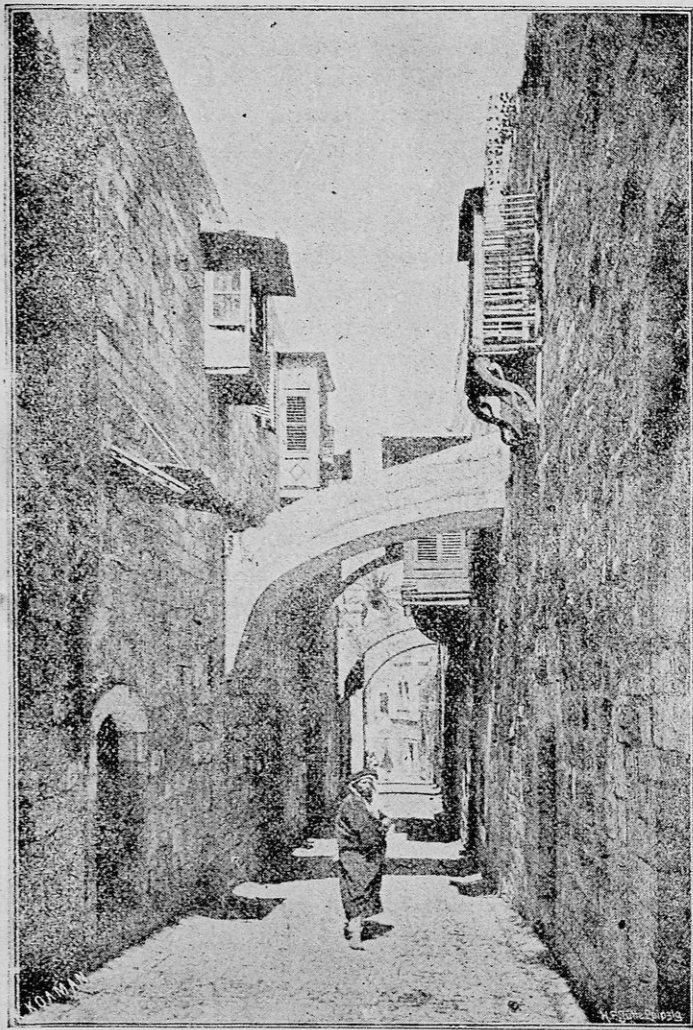
Ὁ Ἰησοῦς, ὅταν εἶδε πλησίον τοῦ σταυροῦ, τὴν μητέρα του

καὶ τὸν ἀγαπητόν του μαθητὴν Ἰωάννην, εἶπε πρὸς τὴν μητέρα του : Μήτηρ, ἰδοὺ ὁ υἱός σου· πρὸς δὲ τὸν Ἰωάννην : Ἰωάννη, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Ὁ δ' Ἰωάννης παρέλαβεν ἀπὸ τότε τὴν παρθένον Μαρίαν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ τὴν ἐφρόντιζεν ὡς μητέρα του.

Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας τῆς Παρασκευῆς μέχρι τῆς τρίτης ὥρας τοῦ ἀπογεύματος ἔγινε σκότος βαθὺ εἰς ὅλην τὴν γῆν. Τὴν δὲ τρίτην ὥραν ὁ Ἰησοῦς ἐφώνηξε : Θεέ μου, Θεέ μου, διατί με ἐγκατέλιπες ; Μετὰ τοῦτο εἶπε : Διψῶ. Οἱ δὲ στρατιῶται, ἀφοῦ ἐπότισαν ἓνα σπόγγον εἰς ὄξος, ἔθεσαν αὐτὸν εἰς κάλαμον καὶ τὸν ἐπλησίασαν εἰς τὸ στόμα του. Τότε ὁ Ἰησοῦς λαβὼν τὸ ὄξος εἶπε : Τετέλεσται, δηλαδή συνεπληρώθη τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον ἀπεστάλην. Ἀφοῦ δ' ἀνεστέναξε βαθέως, εἶπε : Πάτερ εἰς σὲ παραδίδω τὸ πνεῦμά μου. Ἀμέσως δ' ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν του καὶ ἀπέθανε.

Μόλις ἀπέθανεν ὁ Ἰησοῦς, ἐσείσθη ἡ γῆ, αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, οἱ τάφοι ἠνοιχθήσαν καὶ πολλοὶ ἀνέστησαν ἐκ νεκρῶν. Τότε τινὲς τῶν Ἰουδαίων ἐφοβήθησαν καὶ ἐνόησαν ὅτι ἀληθῶς ὁ σταυρωθεὶς ἦτο υἱὸς Θεοῦ. Ἐπειδὴ ἡ ἐπομένη ἡμέρα ἦτο Σάββατον, καὶ μάλιστα Σάββατον τῆς ἐβδομάδος τοῦ Πάσχα, ἦλθον οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παρεκάλουν τὸν Πιλάτον νὰ μὴ μείνουν τὰ σώματα τῶν σταυρωθέντων τὸ Σάββατον ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, διότι ἀπηγορεύετο τοῦτο ἀπὸ τὸν μωσαϊκὸν νόμον. Τότε οἱ στρατιῶται κατὰ διαταγὴν τοῦ Πιλάτου ἦλθον καὶ τοὺς μὲν δύο κακούργους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον ἔτι ἀποθάνει, ἐφόνευσαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, τὸν δ' Ἰησοῦν δὲν ἤγγισαν, ἐπειδὴ εἶχε πλεον ἀποθάνει. Εἰς στρατιώτης ὅμως, διὰ νὰ βεβαιωθῇ, ἐκέντησε τὴν πλευράν του μὲ λόγχην καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν τῆς μεγάλης Πέμπτης, ὅταν τελῆται ὁ ὄρθρος τῆς μεγάλης Παρασκευῆς, ἀναγινώσκονται 12 περικοπαὶ ἀπὸ τὰ 4 εὐαγγέλια σχετικαὶ μὲ τὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος' (τὰ 12 εὐαγγέλια). Μεταξὺ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ ἕκτου



Μία ὁδὸς ἐν Ἱερουσαλήμ.

εὐαγγελίου, ὅτε ὑφούται ὁ Ἐσταυρωμένος πρὸς προσκύνησιν ψάλλεται τὸ ἐξῆς κατανοητικὸν ἀντίφωνον :

«Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμῶσας. Στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεὺς. Ψευδῆ πορφύραν περιβάλλεται ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις. Ῥάπισμα κατεδέξατο ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθερώσας τὸν Ἀδάμ. Ἦλοις προσηλώθη ὁ νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας. Λόγγον ἐκεντήθη ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου. Προσκυνοῦμέν σου τὰ πόδια Χριστέ. Δείξον ἡμῖν καὶ τὴν ἐνδοξὸν σου ἀνάστασιν».

Δηλαδή: Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξυλίνου σταυροῦ ὁ δημιουργὸς τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης. Ἐφόρεσαν στέφανον ἐξ ἀκανθῶν εἰς τὸν βασιλεῖα τῶν ἀγγέλων. Ῥάπισματα ἐδέχετο, ἐνῶ ἦν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, αὐτός, ὁ ὁποῖος βαπτισθεὶς εἰς τὸν Ἰορδάνην ἐλευθέρωσε τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Μὲ ἡλούς (καυφιά) προσηλώθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ λόγγον ἐκεντήθη ὑπὸ στρατιώτου ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου Χριστέ, προσκυνούμεν τὰ πόδια σου· δείξον καὶ τὴν ἐνδοξὸν ἀνάστασίν σου.

«Μεῖζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ» (Ἰωάν. ιε', 13).

#### 40. Ἡ ταφή τοῦ Ἰησοῦ.

(Ματθ. ΚΖ', 57-66. — Μάρκ. ΙΕ', 42-47. — Λουκ. ΚΓ', 50-56. — Ἰωάν. ΙΘ', 38-42).

Τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς ἦλθε πρὸς τὸν Πιλάτον ὁ Ἰουδαῖος σὺν σὺν, ὁ καταγόμενος ἀπὸ τὴν πόλιν Ἀριμαθαίαν, βουλευτής, ὁ ὁποῖος ἦν ἀληθινὸν μέλος τοῦ μεγάλου συνεδρίου, ἀνὴρ δίκαιος καὶ πλούσιος, ἀλλὰ ἄσπαστος, πολὺ μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ κρυπτόν, καὶ ἐζήτησε τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Πιλάτος διέταξε νὰ τοῦ δοθῆ, ἀφοῦ δ' οὗτος ἔλαβε μετὰ τοῦ Νικοδήμου, ὁ ὁποῖος ἔφερεν ἀρώματα, τὸ ἔθαψαν, ὡς συνήθιζον οἱ Ἑβραῖοι, μετὰ αὐτὰ καὶ τὸ ἐτύλιξαν εἰς σινδῶνα καθαρὰν. Ὑστερον δ' ἔθαψαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔφρασαν μετὰ λίθον τὴν θύραν τοῦ μνημείου, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε ταφῆς προηγουμένως ἄλλος τις.





Ἡ Ἰκρονίω, ὡς ἔχει σήμερον.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἐπειρῶντες ἐφοβοῦντο μὴ ἔλθουν οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ κλέψουν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ εἶπουν ὑστερον ὅτι ἀνέστη, ἐζήτησαν ἀπὸ τοῦ Πιλάτου νὰ κλείσῃ καλῶς τὸν τάφον καὶ νὰ θέσῃ φρουρὰν πρὸς τὴν φύλαξίν του. Ὁ Πιλάτος ἐδέχθη, καὶ ἔγινε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των.

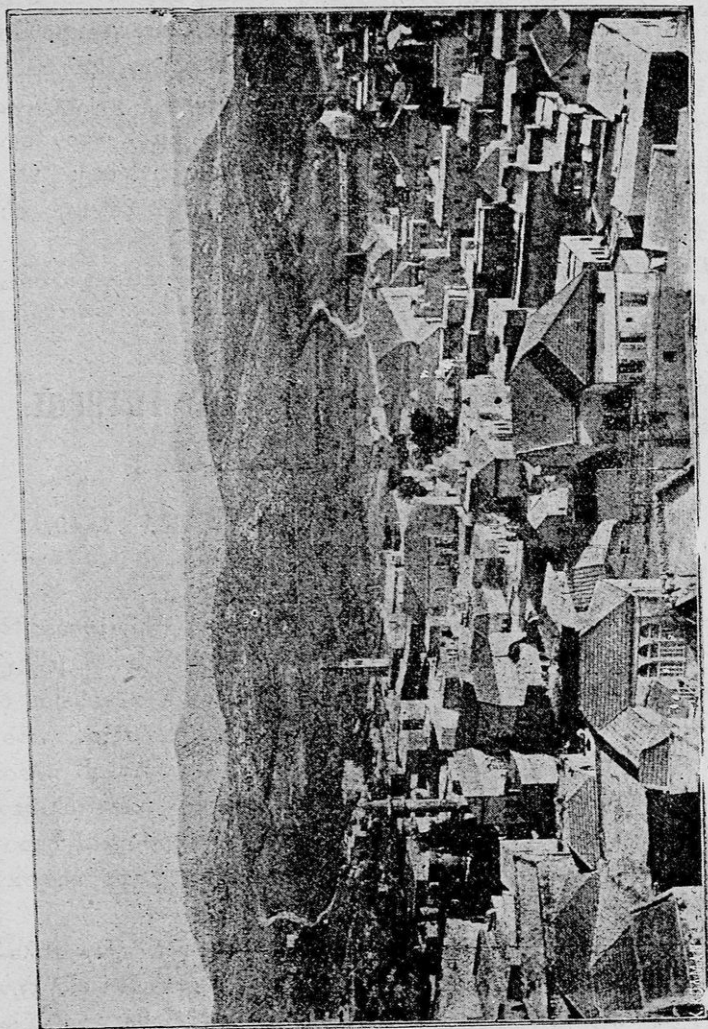
Τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην Παρασκευὴν τὴν πρωΐαν, ὅτε τελείται ἡ μνήμη τῶν παθῶν τοῦ Σωτῆρος, φάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον : « Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου καθελὼν



Ἡ ἀποκαθήλωσις τοῦ Ἰησοῦ.

ἀχραντόν σου σῶμα, σινδόνι καθαρᾷ ἐιλύσας καὶ ἀρώμασιν, ἐν μνήματι καινῷ κηδεύσας ἀπέθετο». Δηλαδή : Ὁ εὐγενὴς Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου κατεβίβασεν ἀπὸ τὸν σταυρὸν τὸ ἅγιόν σου σῶμα καὶ ἐτύλιξεν εἰς καθαρὰν σινδόνα καὶ τὸ ἤλειψε μὲ ἀρώματα, ἐκήδευσε καὶ τὸ ἀπέθεσεν εἰς μνημεῖον, εἰς τὸ ὅποιον κανεὶς δεῖ εἶχε ταφῆν.

Ἐπίσης δὲ τὸ ἐξῆς στιχηρόν : « Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν ὁ Ἀρμαθαίας καθεῖλε, τὴν τῶν ἀπάντων ζωὴν, σμύρνην καὶ σινδόνα σε, Χριστέ, ἐκήδευσε, καὶ τῷ πόνῳ ἠπείγετο, καρδία καὶ χεῖρας σου σῶμα τὸ ἀκήρατον σοῦ περιπτύξασθαι ὅμως συστελλόμενος φόβῳ



Ἡ Νύσαφét, ὡς ἔχει σήμερον.

χαίρων ἀνεβόα σοι : Δόξα τῇ συγκαταθάσει σου φιλόανθρωπε». Δηλαδή : Ὅταν ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀρριμαθαίας σέ, ὦ Χριστέ, ὁ ὁποῖος δίδεις εἰς ὄλα τὰ ὄντα τὴν ζωὴν, κατεβίβασε νεκρὸν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἀφοῦ σέ ἤλειψε μὲ ἄρωμα, τὴν σμύρναν, καὶ σέ ἐτύλιξε μὲ σινδόνα, σέ ἐκήδευσεν. Ἐπόθει δ' ὁ Ἰωσήφ μὲ τὴν καρδίαν καὶ τὰ χεῖλη του νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸ ἀμόλυντον σῶμά σου· ὅμως μὲ φόβον καὶ μὲ χαρὰν σοῦ ἔλεγε δυνατὰ : Ὁ φιλόανθρωπε, δοξάζω τὴν συγκατάθεσίν σου (νὰ δεχθῆς σὺ ὁ Θεὸς νὰ σε θάψω ἐγώ).

« Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθης, Χριστέ, καὶ ἀγγέλων στρατιαὶ ἐξεπλήττοντο, συγκατάθεσιν δοξάζουσαι τὴν σὴν ». (Ἐκ τοῦ ἐπιταφίου θρήνου).

## Η'. Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

### 41. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτήρος.

(Ματθ. ΚΗ', 1-20.—Μάρκ. ΙΓ', 1-18.—Λουκ. ΚΔ', 1-49.—  
Ἰωάν. Κ', 1—ΚΑ', 25).

Τὴν Κυριακὴν τὸ πρῶτ', μόλις ἐξημέρωσεν, ἤλθον εἰς τὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, ἡ Μαρία, ἡ μήτηρ τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἡ Σαλώμη μὲ ἀρώματα, διὰ νὰ ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Μόλις ὅμως ἔφθασαν εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον μὲ μεγάλην των ἐκπληξιν, ὅτι ὁ λίθος δὲν ἐσκέπαζε πλέον αὐτό· διότι ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ κατήλθε καὶ τὸν ἀπεκύλισεν, οἱ δὲ φύλακες τοῦ τάφου, μόλις εἶδον τὸν ἄγγελον καὶ ἤκουσαν τὸν σεισμόν, ὁ ὁποῖος συνέβη ταυτοχρόνως, ἐφοβήθησαν καὶ ἔγιναν ὡς νεκροί.

Ἐνῶ αἱ γυναῖκες πλήρεις ἀπὸ φόβον καὶ ἐκπληξιν ἔβλεπον τὸν τάφον ἀνοικτόν, ὁ ἄγγελος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ μνημεῖου, εἶπεν εἰς αὐτάς : Μὴ φοβεῖσθε· γνωρίζω ὅτι ζητεῖτε τὸν Ἰησοῦν, ὁ ὁποῖος ἐσταυρώθη· δὲν εἶναι ἐδῶ· ἀνέστη· ἐλάτε, ἴδετε τὸν τόπον, ὅπου ἦτο ὁ Σωτήρ, καὶ πηγαί-

τε ταχέως νὰ ἀναγγείλετε τὸ συμβάν εἰς τοὺς μαθητὰς του. Ἄμεσως δ' αἱ γυναῖκες ἔτρεξαν μὲ φόβον καὶ χαρὰν νὰ ἀναγγείλουν εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ. Ἐνῶ δ' ἔπειτα εἰσὶν ἐπὶ τὴν ὁδὸν καθ' ἣν ἔβη ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος εἶπεν εἰς αὐτάς: Χαί-



Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ.

τε. Αὐταὶ δ' ἐπλησίασαν, ἐκράτησαν τοὺς πόδας του καὶ τὸν προσεκύνησαν. Ὁ δ' Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτάς: Μὴ φοβεῖσθε· ἀγγείλετε ἀναγγείλετε εἰς τοὺς μαθητὰς μου τὸ συμβάν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Ἰησοῦς ἐνεφανίσθη καὶ εἰς τὸν Ἀπέ-



στολον Πέτρον και εἰς τοὺς ἄλλους μαθητάς του, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφανερώθη πολλάκις ἐπὶ 40 ἡμέρας καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς.

Κατὰ τὴν ἀγίαν καὶ μεγάλην Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, ἐκ πανηγυρίζεται ἡ ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος, φάλλονται μεταξὺ ἄλλων τό : «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος». Δηλαδή Ὁ Χριστὸς ἀνέστη, ἐνῶ εἶχεν ἀποθάνει, καὶ τοιουτοτρόπως διὰ τοῦ θανάτου του ἐνίκησε τὸν θάνατον καὶ ἐ χάρισε τὴν ζωὴν εἰς τοὺς νεκρούς, τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὰ μνημεῖα. Ἔτι δὲ φάλλεται τὸ ἐξῆς τροπᾶριον : «Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί, Πάσχα Κυρίου Πάσχα· ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμᾶς διεβίβασεν, ἐπινοικιον ἄδοντας». Δηλαδή : Σήμερον εἶναι ἀναστάσεως ἡμέρα Πάσχα, Πάσχα τοῦ Κυρίου, ἃς πανηγυρίσωμεν λαμπρῶς, χριστιανικοὶ λαοί· διότι ὁ Χριστὸς, ὁ Θεὸς μας, ἐνῶ εἴμεθα ἄξιον θανάτου, μᾶς ἐ χάρισε τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ μᾶς μετέφερεν ἐκ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανόν. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἃς φάλλωμεν τὸν ὕμνον τῆς νίκης ἐκ τῆς γῆς.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν φάλλεται καὶ τὸ ἐξῆς τροπᾶριον «Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται Πάσχα καινόν, ἅγιον Πάσχα μυστικόν· Πάσχα πανσεβάσμιον Πάσχα, Χριστὸς ὁ λυτρωτής· Πάσχα ἄμωμον· Πάσχα μέγα· Πάσχα τῶν πιστῶν Πάσχα τὸ πύλας ἡμῖν τοῦ Παραδείσου ἀνοῖξαν· Πάσχα πάντες ἀγιάζον πιστούς». Δηλαδή : Σήμερον μᾶς ἐφανερώθη Πάσχα ἱερὸν, Πάσχα νέον (οὐχὶ ὡς τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων), ἅγιον Πάσχα ἱερὸν μυστήριον δι' ἡμᾶς· Πάσχα σεβαστότατον· Πάσχα κατὰ τὸ ὁποῖον ἀπελύτρωσεν, ἠλευθέρωσε, τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ Χριστὸς· Πάσχα ἅγιον, Πάσχα μέγα· Πάσχα τῶν πιστῶν· Πάσχα, διὰ τοῦ ὁποίου ἠνοιχθησαν εἰς ἡμᾶς αἱ πύλαι τοῦ Παραδείσου, (αἱ ὁποῖαι πρὶν τῆς σταυρώσεως καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἦσαν κλεισταὶ δι' ἡμᾶς)· Πάσχα, τὸ ὁποῖον ἀγιάζει ἕλους τοὺς πιστούς.

«Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν. ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α', Κορινθ. ιε', 20).

42. Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος.

(Λουκ. ΚΔ', 50-53. — Πράξεων Ἀποστόλων Α', 1-12).

Τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὴν Ἀνάστασιν ὁ Ἰησοῦς ἦλθε μετὰ τοὺς μαθητάς του εἰς τὸ πλησίον τῶν Ἱεροσολύμων ὄρος τῶν

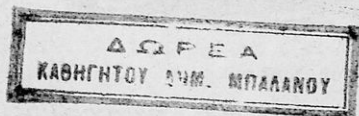


Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ.

ἐλαιῶν, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰς τελευταίας παραγγαλίας του νὰ μὴ ἀπομακρυνθοῦν τῶν Ἱεροσολύμων, ἀλλ' ἐκεῖ νὰ περιμέ-

νον τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁποῖον τοὺς ὑπεσχέθη, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποῖου θὰ κηρύξουν εἰς ὅλην τὴν γῆν. Ἄφου δ' εἶπεν αὐτὰ καὶ ἠϋλόγησε τοὺς μαθητάς του, ἀνελήφθη ἐνώπιόν των εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ νεφέλη ἀπέκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των. Ἐνῶ δ' οἱ μαθηταὶ ἔβλεπον ἔκπληκτοι εἰς τὸν οὐρανόν, δύο ἄγγελοι παρουσιάσθησαν εἰς αὐτοὺς μὲ λευκὰ ἐνδύματα καὶ τοὺς εἶπον : Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί βλέπετε εἰς τὸν οὐρανόν ; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ὁποῖος ἀνελήφθη τώρα εἰς τὸν οὐρανόν, θὰ ἔλθῃ πάλιν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Τότε οἱ μαθηταὶ προσεκύνησαν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ μὲ μεγάλην χαράν, ἐκεῖ δὲ διαρκῶς ὕμνουν καὶ ἠϋλόγουν τὸν Θεὸν εἰς τὸ ἱερόν. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἑορτάζει τὴν μνήμην τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος τεσσαράκοντα ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα, ἐν ἡμέρᾳ Πέμπτη. Τότε φάλλεται τὸ ἐξῆς ἀπολυτίκιον : «Ἀνελήφθης ἐν δόξῃ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, χαροποιήσας τοὺς μαθητάς τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, βεβαιωθέντων αὐτῶν διὰ τῆς εὐλογίας ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ λυτρωτῆς τοῦ κόσμου». Δηλαδή : «Σὺ ὦ Χριστέ, Θεέ μας, ἀνελήφθης μὲ δόξαν καὶ ἔκαμες νὰ χαροῦν οἱ μαθηταί, διότι ὑπεσχέθης νὰ σταίλῃς εἰς αὐτοὺς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, καὶ διότι ἐβεβαιώθησαν, ὅταν, ἐνῶ τοὺς ἠϋλόγεις, ἀνελήφθης, ὅτι σὺ εἶσαι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

«Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (Α' Τιμοθ. γ', 16).



## ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο εἶδομεν τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὁποῖος ζῶν καὶ θνήσκων ἐν μόνον εἶχε μέλημα : νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς του. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὁποῖος πιστῶς ἐφήρμοσεν ὅσα ἐδίδαξε. Δὲν ἐδίδασκε μόνον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἔλος ὁ βίος του ἦτο ὑποταγὴ εἰς τὸ θέλημά του· δὲν ἐδίδασκε μόνον τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον, ἀλλὰ καὶ τὴν ζωὴν του ἀκόμη ἐθυσίασε χάριν τῶν ἀνθρώπων· δὲν ἐδίδασκε μόνον τὴν ὑπομονήν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑβρίζετο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἠῤῥατο ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν του· δὲν ἐδίδασκε μόνον νὰ συγχωρῶμεν τοὺς εἰλικρινῶς μετανοοῦντας, ἀλλὰ καὶ ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου του συνεχώρησε καὶ ἐκήρυξεν ἄξιον τοῦ παραδείσου τὸν εἰλικρινῶς μετανοήσαντα κακοῦργον· δὲν ἐδίδασκε μόνον ὅτι πάντα τοῦ κόσμου τὰ ἀγαθὰ πρέπει τις νὰ θυσιάσῃ πρὸ τοῦ καθήκοντος, πρὸ τῆς ιδέας, ἀλλ' αὐτὸς οὗτος ἔπεσε τὸ πρῶτον θῦμα χάριν τούτων.

Διὰ τοῦτο ὁ βίος τοῦ Σωτῆρος εἶναι δι' ἡμᾶς τέλειον πρότυπον, ἀφοῦ, ὡς λέγει ὁ Πέτρος, καὶ «ἐπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἔχουσιν αὐτοῦ (Α' Πέτ. β', 21).

Τ Ε Λ Ο Σ



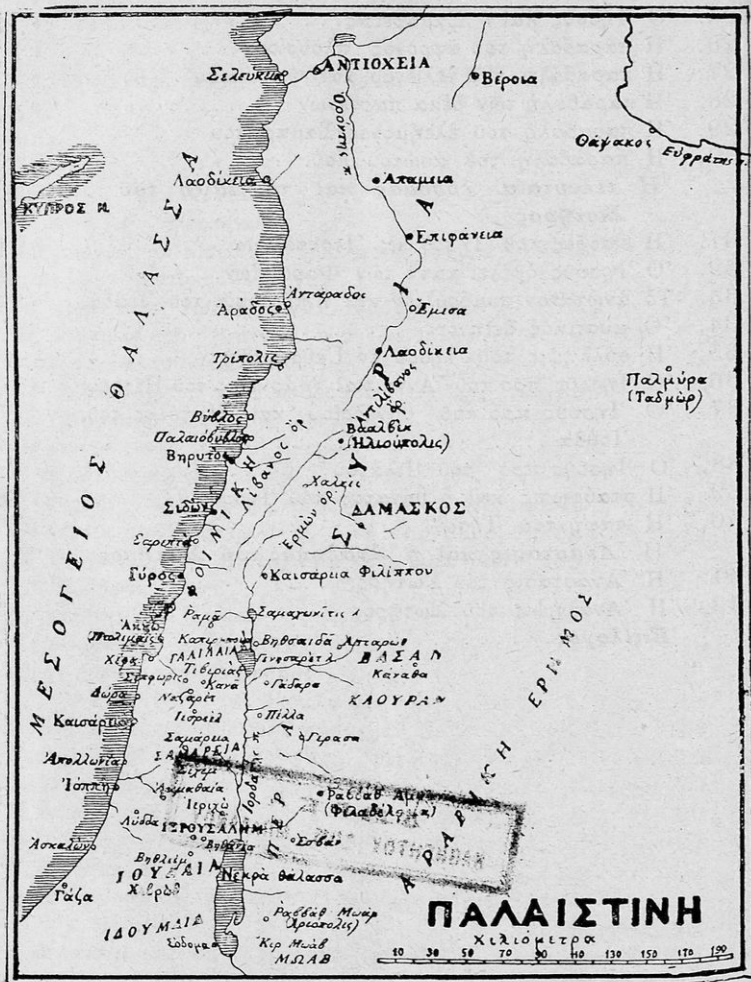
## ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Εἰσαγωγή.....	Σελίς	3
	Πρὸς τοὺς διδάσκοντας.....	»	4
A'	<b>Τὰ κατὰ τὴν Θεοτόκον</b>		
	1. Ἡ Γέννησις, τὰ Εἰσόδια, ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου.....	»	5
B'	<b>Τὰ κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Προδρόμον</b>		
	2. Ἡ Γέννησις τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.....	»	6
	3. Τὸ κήρυγμα τοῦ Προδρόμου.....	»	8
	4. Ἡ ἀποκεφάλισις τοῦ Προδρόμου.....	»	8
Γ'	<b>Ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Σωτῆρος</b>		
	5. Ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.....	»	9
	6. Ἡ προσκύνησις τῶν μάγων.....	»	12
	7. Ὁ Ἠρώδης καὶ ἡ φυγὴ τοῦ Ἰησοῦ εἰς Αἴγυπτον.....	»	13
	8. Ὁ Ἰησοῦς δωδεκαετής ἐν τῷ ναῶ τῆς Ἱερουσαλήμ.....	»	14
Δ'	<b>Ἡ Βάπτισις καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Σωτῆρος</b>		
	9. Ἡ βάπτισις τοῦ Ἰησοῦ.....	»	15
	10. Ἡ ἐκλογὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ.....	»	16
E'	<b>Τὰ θαύματα τοῦ Σωτῆρος</b>		
	11. Τὸ θαῦμα ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας.....	»	18
	12. Ἡ ἀνάστασις τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας ἐν Ναὺν.....	»	18
	13. Ἡ ἀνάστασις τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰακείρου.....	»	19
	14. Ἡ θεραπεία τῶν δέκα λεπρῶν.....	»	19
	15. Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Καπερναοῦμ.....	»	20
	16. Ὁ ἐκατόνταρχος τῆς Καπερναοῦμ καὶ ὁ Χριστός.....	»	21
	17. Ἡ θεραπεία τοῦ τυφλοῦ τῆς Ἱεριχοῦς.....	»	21
	18. Ὁ χορτασμὸς τῶν πεντακισχιλίων διὰ πέντε ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων.....	»	22
	19. Ἡ θεραπεία τοῦ παραλύτου ἐν Βηθσεδαῖ.....	»	23
	20. Ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας.....	»	23
	21. Ἡ θεραπεία τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ.....	»	24
	22. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Λάζαρος. Ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Λαζάρου.....	»	25
	23. Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος.....	»	27



	Σελίς
<b>Ἡ διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος</b>	
24. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ὁ Ζακχαῖος. . . . .	» 28
25. Ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ Σαμαρεῖτις. . . . .	» 29
26. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἄφρονος πλουσίου. . . . .	» 31
27. Ἡ παραβολὴ τοῦ τελῶνου καὶ Φαρισαίου. . . . .	» 32
28. Ἡ παραβολὴ τῶν δέκα παρθένων. . . . .	» 34
29. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἐλεήμονος Σαμαρεῖτου. . . . .	» 35
30. Ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ. . . . .	» 36
<b>Ἡ τελευταία ἑβδομὰς καὶ τὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος</b>	
31. Ἡ εἴσοδος τοῦ Ἰησοῦ εἰς Ἱερουσόλυμα. . . . .	» 38
32. Ὁ Ἰησοῦς ὁμιλεῖ κατὰ τῶν Φαρισαίων. . . . .	» 39
33. Τὸ ἀνώτατον συμβούλιον καὶ ἡ προδοσία τοῦ Ἰούδα	» 40
34. Ὁ μυστικὸς δεῖπνος. . . . .	» 41
35. Ἡ σύλληψις τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γεθσημανῇ. . . . .	» 42
36. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Ἄννα καὶ ἡ ἄρνησις τοῦ Πέτρου	» 44
37. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ συνεδρίου καὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰούδα	» 45
38. Ὁ Ἰησοῦς πρὸ τοῦ Πιλάτου. . . . .	» 46
39. Ἡ σταύρωσις καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ. . . . .	» 48
40. Ἡ ταφὴ τοῦ Ἰησοῦ. . . . .	» 52
<b>Ἡ Ἀνάστασις καὶ ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος</b>	
41. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Σωτῆρος. . . . .	» 56
42. Ἡ Ἀνάληψις τοῦ Σωτῆρος. . . . .	» 59
<b>Ἐπίλογος</b> . . . . .	» 61





Χάρτης τῆς Παλαιστίνης.

ΔΩΡΕΑ  
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΔΗΜ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

# ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

## Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ 1ης  
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1913.

*Στοιχειώδης Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία* μετὰ 5 ὀλοσελίδων εἰκό-  
νων. Ἔκδοσις 1915.

*Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης* μετὰ πολλῶν εἰκόνων  
καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης. Ἔκδοσις 1915.

*Ἰερὰ Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης* μετὰ πολλῶν εἰκόνων  
ὀλοσελίδων καὶ μὴ καὶ χάρτου τῆς Παλαιστίνης. Ἔκδοσις 1915.

*Στοιχειώδης Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ Κατήχησις.* Ἔκδο-  
σις 1915.

*Δειουργικὴ* τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, κατὰ τὸ πρόγραμμα. Ἔκ-  
δοσις 1915, μετ' εἰκόνων.

### ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

(Ἔκδόσεις τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων).

*Ἡ Ἐκκλησία μας*, ἦτοι ποῦ, πῶς καὶ πότε λατρεύεται ὁ Θεός,  
μετὰ πλήρους ἐξηγητικῆς τῆς θείας λειτουργίας. Ἔκδοσις 13η (80,000  
ἀντίτυπα).

*Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας*, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι σήμε-  
ρον. Ἔκδοσις νέα.

*Αἱ Θρησκεῖαι*, σύντομος ἱστορία τῶν διαφόρων Θρησκειῶν  
ἀγρίων καὶ πεπολιτισμένων ἐθνῶν.

*Ἐκ τῶν Ποιητικῶν Βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης* Ἰὼβ—  
Ψαλμοὶ—Παροιμίαι—Ἄσμα ἁσμαίων—Ἐκκλησιαστῆς—Σοφία Σο-  
λομώντος—Σοφία Σειράχ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ



007000014266

ἠφίστηθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς